

2026-02-18

Ärendenummer:

NV-07136-24

SKS 2024/3425

SJV 4.3.17-01324/2025

HaV 2024-003726

BV 7132/2024

Bilaga 6.8

Konsekvensutredning

Åtgärder för pollinatörer

Förslag till nationell
restaureringsplan och
författningsändringar till
följd av EU-förordning om
restaurering av natur

Innehåll

6.8	POLLINATÖRER	3
6.8.1	Förordningens mål och krav för pollinatörer	3
6.8.2	Problembeskrivning och analys för pollinatörer	3
6.8.3	Förslag och dess konsekvenser - för att nå mål och krav för pollinatörer	8
6.8.4	Sammanfattande bedömning för Pollinatörer	33

6.8 Pollinatörer

Pollinatörer berörs av artikel 10 i NRF och vidare av artiklar 14.5 och 20.10.

6.8.1 Förordningens mål och krav för pollinatörer

Medlemsstaterna ska, genom att i tid införa lämpliga och ändamålsenliga åtgärder, förbättra mångfalden av pollinatörer och vända minskningen av populationer av pollinatörer senast 2030 och därefter uppnå en ökande trend för populationer av pollinatörer, mätt åtminstone vart sjätte år från 2030, till dess att de tillfredsställande nivåer som har fastställts i enlighet med artikel 14.5 har uppnåtts.

6.8.2 Problembeskrivning och analys för pollinatörer

I Sverige är det främst insekter som är pollinatörer, exempelvis vildbin och andra steklar, dag- och nattfjärilar, blomflugor, andra flugor och skalbaggar.

Kommissionen pekar ut fyra artgrupper för övervakning av pollinatörer, för vilka åtgärder i detta avsnitt huvudsakligen syftar till att gynna: dagfjärilar och makronattfjärilar (vidare benämns dessa bara nattfjärilar), vildbin och blomflugor¹.

Även om det finns lokala variationer är bedömningen att vilda pollinatörer, både i antal individer och antal arter, generellt fortsätter att minska i Sverige och globalt. I Sverige har nedåtgående trender för vildbin observerats länge² och en tredjedel av Sveriges drygt 300 vildbiarter är rödlistade. Bland de drygt 2 700 svenska fjärilsarterna är ungefär en femtedel rödlistade³, en tredjedel, hos dagfjärilar⁴. Mer än en tiondel av Sveriges drygt 400 arter av blomflugor är rödlistade⁵. Arter med särskilda preferenser och specialiserade behov av livsmiljö är överrepresenterade bland de hotade arterna.

¹ European Commission, Directorate-General for Environment (2025). Commission Delegated Regulation (EU) 2025/2188 of 19 September 2025 supplementing Regulation (EU) 2024/1991 of the European Parliament and of the Council by establishing a science-based method for monitoring pollinator diversity and pollinator populations. http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/2188/oj

² Cederberg, B., Pettersson, M.W. & Nilsson L.A. 2006. Slutrapport, Svenska Vildbiprojektet 2002–2005. Jordbruksverket.

³ Ahrné, K., Bjelke, U. & Johansson, N. 2020. Götaland. I Eide, W. m.fl. (red.), Tillstånd och trender för arter och deras livsmiljöer – rödlistade arter i Sverige 2020. SLU Artdatabanken, Uppsala, s. 9. <http://artfakta.se/taxa/2002976>

⁴ SLU Artdatabanken (2025). Artfakta: äkta dagfjärilar (Papilionoidea). <https://artfakta.se/taxa/2002976> [2025-12-17]

⁵ SLU Artdatabanken (2025). Artfakta: blomflugor (Syrphidae). <https://artfakta.se/taxa/2001327> [2025-12-17]

Pollinering bidrar till människans livsmedelsförsörjning, ekonomiska försörjning, motståndskraft mot kriser och klimatförändringar, välfärd och livskvalitet⁶. Vilda pollinatörer och pollinering har en stor betydelse för biologisk mångfald och väl fungerande ekosystem. Majoriteten av vilda blommande växtarter (~85 procent) tar i någon utsträckning hjälp av pollinatörer för sin pollenöverföring⁷. Forskning visar att pollinatörer bidrar till ökade skördar med bättre kvalitet^{8 9 10}. Insektspollinering av vilda bär krävs också för att hjortron-, blåbärs- och lingonblommor ska producera många och stora bär¹¹. Pollinering mellan olika växtindivider kan hjälpa till att upprätthålla den genetiska variation som behövs för andra arters fortlevnad. En fortsatt förlust av vilda pollinatörer kan därmed ge följeffekter både för livsmedelsproduktionen, ekosystemens funktion och motståndskraft, inklusive mot klimatförändringar.

Varför är trenden negativ?

De viktigaste bakomliggande orsakerna till vilda pollinatörers populationsförändringar i Sverige och globalt är förlust eller förändring av pollinatörernas livsmiljöer, övergödning, användning av växtskyddsmedel och andra miljöföroreningar, invasiva främmande arter och klimatförändringar¹².

De moderna jord- och skogsbrukens produktionsmetoder, inklusive näringstillförsel och växtskyddsmedel, har lett till färre och mindre variationsrika livsmiljöer, till exempel tätare och mer likåldriga skogar, färre blomrika miljöer, färre marker med öppen sand, mindre död ved och färre våtmarker. I fragmenterade och förenklade landskap har många av pollinatörerna svårt att tillgå de resurser i den omfattning de behöver för att fullfölja sin livscykel. På brukade marker har de livsmiljöer och arter som många pollinatörer är beroende av blivit mindre ekonomiskt lönsamma att bibehålla och sköta för markägaren. I takt med att jordbruket förändrats har idag stora arealer omvandlats till åkrar eller

⁶ IPBES. 2016. The assessment report of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services on pollinators, pollination and food production. S.G. Potts, V. L. Imperatriz-Fonseca, & H. T. Ngo, (eds). Secretariat of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services, Bonn, Tyskland. 552

⁷ Ollerton, J., Winfree, R. & Tarrant, S. 2011. How many flowering plants are pollinated by animals? *Oikos* **120**, 321–326.

⁸ Lindström, S.A.M., Herbertsson, L., Rundlöf, M., Smith, H.G., Bommarco, R. 2016. Large-scale pollination experiment demonstrates the importance of insect pollination in winter oilseed rape. *Oecologia* **180**(3): 759–69. ISSN:0029-8549.

⁹ Bartomeus, I., Potts, S.G., Steffan-Dewenter, I., Vaissiere, B.E., Woyciechowski, M., Krewenka, K.M., Tscheulin, T., Roberts, S.P.M., Szentgyorgyi, H., Westphal, C., & Bommarco, R. 2014. Contribution of insect pollinators to crop yield and quality varies with agricultural intensification. *PeerJ* **2**:e328; DOI 10.7717/peerj.328.

¹⁰ Klatt, B.K., Holzschuh, A., Westphal, C., Clough, Y., Smit, I., Pawelzik, E., & Tscharnke, T. 2014. Bee pollination improves crop quality, shelf life and commercial value. *Proceedings of the Royal Society B-Biological Sciences*, **281**: 20132440.

¹¹ Naturvårdsverket. 2017. Argument för mer ekosystemtjänster. Rapport 6736. ISBN: 978-91-620-6736-6. ISSN: 0282-7298.

¹² Borgström, P., Ahnér, K., Johansson, N. 2018. Pollinatörer och pollinering i Sverige - värden, förutsättningar och påverkansfaktorer. Rapport 6841. Naturvårdsverket.

skogsplanteringar i stället för att nyttjas som betesmark eller äng som är pollinatörernas viktigaste livsmiljöer. Endast bråkdelar av den ängs- och betesmark som fanns för hundra år sedan finns kvar.

Hinder för att ändra trenden

Det saknas ofta privata- eller företagsekonomiska incitament att gynna livsmiljöer för pollinatörer så länge det finns mer lönsamma alternativ att använda marken på. I vissa situationer som för vägkanter eller kraftledningsgator kan det handla om hur, när eller hur ofta skötsel sker och hindras av brist på kunskap eller av att vara praktiskt svåra att genomföra. Beroende på tjänst kan pollinering betraktas som kollektiv vara, allmän nytta eller positiv extern effekt. Markägaren får då inte full ersättning för den spridningseffekt en åtgärd bidrar till, dvs den nytta som skapas utöver syftet med åtgärden. Det resulterar i att pollinerings-tjänsten inte produceras tillräckligt i jämförelse med vad som är samhällsekonomiskt önskvärt vilket motiverar statliga stöd och kollektiva lösningar. Ökad kunskap i kombination med rådgivning och långsiktigt stabila ekonomiska ersättningar ger hållbara insatser över tid för att nå förordningens mål.

Skogs- och odlingslandskap behöver anpassas för att bättre uppfylla pollinatörernas behov. Det behövs insatser både för att förstärka de brukade landskapens struktur, variation och komposition av livsmiljöer, men också för att stärka kvaliteten av de livsmiljöer som finns samt att knyta samman dem i tid och rum. I skogslandskap kan hyggen i vissa fall vara blomrika och värdefulla för pollinatörer, men de är tillfälliga och behöver kombineras med andra livsmiljöer. Infrastrukturella miljöer som vägkanter och kraftledningsgator erbjuder vid rätt skötsel livsmiljöer för vilda pollinatörer.

Användandet av växtskyddsmedel, övergödning och andra miljöföroreningar som hotar pollinatörerna kan i stället ses som en negativ externalitet där den som orsakar skadan inte betalar för den. De mest effektiva lösningarna för att minska utsläpp bygger ofta på att förorenaren betalar, till exempel regleringar, skatter eller avgifter.

Bristande kunskap om många av de artgrupper som pekas ut som pollinatörer inklusive blomflugor, en del vildbin och nattfjärilar hindrar att optimera åtgärder i tid och rum och ändra trenden för vilda pollinatörer. Vildbin som inkluderar humlor räknas till de viktigaste pollinatörerna i Sverige och de är också en av de mest studerade grupperna med avseende på arternas krav på livsmiljöer. Kunskapen om blomflugornas populationstrender och behov är bristfällig¹³ och de

¹³ https://www.artdatabanken.se/globalassets/ew/subw/artd/2.-var-verksamhet/publikationer/37.-blombesokande-insekter/blombesokande-insekter_steklar_fjarilar_tvavingar_skalbaggar.pdf. Ahné, K., Johansson, N., Ljungberg, H. & Nordström, S. (2022). Blombesökande insekter – pollen och nektar som föda hos steklar, fjärilar, tvåvingar och skalbaggar. SLU Artdatabanken rapporterar 27. Uppsala: SLU Artdatabanken.

redan registrerade hoten kan vara underskattade. Samtidigt har kunskapen om blomflugornas betydelse som pollinatörer ökat¹⁴.

Övervakning och ett systematiskt insamlade av övervakningsdata för pollinatörer är nödvändig för att kunna följa upp trender för arters populationer.

Övervakningsmetoder har utformats av kommissionen och ska implementeras av medlemsstaterna 2027. Det är även viktigt att tänka på kopplingen till restaureringsåtgärder vid övervakningen. Kartläggning av särskilt viktiga livsmiljöer för pollinatörer, övervakning och ett systematiskt insamlade av övervakningsdata kan ringa in och möjliggöra bättre prioritering av restaureringsinsatser.

Bristande resurser i samordning mellan aktörer som jobbar för att förbättra mångfalden av pollinatörer hindrar att på ett kostnadseffektivt sätt genomföra restaureringsåtgärder. Sådana aktörer inkluderar myndigheter, länsstyrelser, företag och ideella organisationer. Bred samverkan och dialog pekas ut som centralt för att nå gemensam förståelse och en effektiv implementering av åtgärder¹⁵. I samverkan behöver aktörerna se till hela landskapet vid planering och genomförande av åtgärder och gemensamma målbilder behöver tas fram. Det är också nödvändigt att ha ett långt tidsperspektiv.

Nedan listas befintliga åtgärder för att förbättra mångfalden av pollinatörer

Åtgärder med offentligt stöd:

- Stöd inom den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken för:
 - Samarbete för att skapa nya blommande ytor och andra småbiotoper på åkermark.
 - De gemensamma vattenvårdsåtgärderna i odlingslandskapet. I detta stöd ingår bland annat anläggning och restaurering av våtmarker och dammar.
 - Miljöersättningar som bland annat bidrar till fortsatt hävd av ängs- och betesmarker.
 - Rådgivningsinsatser, såsom den. kompetensutveckling om skötsel av ängs- och betesmarker som Jordbruksverket samordnar. Länsstyrelsen och dess upphandlade organisationer utför också kompetensutveckling till lantbrukare genom rådgivning, kurser och information.

¹⁴ Orford, K.A., Vaughan, I.P. & Memmott, J. (2015). The forgotten flies: the importance of non-syrphid Diptera as pollinators. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences* 282(1805), 20142934. <https://doi.org/10.1098/rspb.2014.2934>.

¹⁵ Naturvårdsverket. 2023. Samordning och vägledning för att förstärka förutsättningarna för vilda pollinatörer. Redovisning av regeringsuppdrag. Rapport NV-00097-20. HYPERLINK "<https://www.naturvardsverket.se/4accce/contentassets/3234a42bc33447e08cf122ee6e55fe86/230228-redovisning-ru-samordning-vagledning-vilda-pollinatorer.pdf>"<https://www.naturvardsverket.se/4accce/contentassets/3234a42bc33447e08cf122ee6e55fe86/230228-redovisning-ru-samordning-vagledning-vilda-pollinatorer.pdf>

- Nationellt stöd för restaurering av ängs- och betesmarker.
- LONA – Lokala naturvårdssatsningen, bidrag för att stimulera kommuners och ideella föreningars långsiktiga naturvårdsengagemang.
- Stöd i havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet för att förbättra den akvatiska mångfalden och gynna vattenlevande organismers livsmiljöer.
- Nationellt stöd till natur- och kulturmiljövårdsåtgärder i skogen (Nokås).
- Ekonomisk ersättning till återvätning av bördiga torvmarker på skogsmark genom så kallade återvätningsavtal.
- Nationell strategi för skötsel av formellt skyddade och frivilligt avsatta skogar till 2030.
- Nationell strategi för formellt skydd av skog.
- Förvaltning av skyddade områden.
- Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP).
- Bidrag till våtmarksåtgärder för skyddade områden och ÅGP.
- Bekämpning av invasiva främmande arter.

Åtgärder med stöd av företag, enskilda, kommuner och ideella organisationer:

- Anpassad förvaltning av kraftledningsgator som görs av företag – Svenska kraftnät, Vattenfall Eldistribution, Ellevio m.fl.
- Aktiviteter och samordning av åtgärdsinsatser som görs av ideella organisationer med framförallt enskilda som målgrupp – Pollinera Sverige, Naturskyddsföreningen, WWF m.fl.
- Förvaltning av blomrika vägkanter och andra miljöer¹⁶, planer för arbetet med att gynna vilda pollinatörer¹⁷ som görs av kommuner

Åtgärder genom olika skyddsformer:

- Fridlysning mm enligt artskyddsförordningen
- Områdesskydd enligt miljöbalken
- Förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket
- Jordbruksverkets föreskrifter om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket (SJVFS 2020:2)

¹⁶ Naturskyddsföreningen 2024. Hur arbetar Sveriges kommuner för att gynna blomrika vägkanter? Undersökning, rapport. <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/hur-arbetar-sveriges-kommuner-for-att-gynna-blomrika-vagkanter/>, hämtat 2025-12-12

¹⁷ Södertälje kommun 2020. Pollineringsplan 2020–2022. [pollineringsplan-2020-2022.pdf](#), hämtat 2025-12-12

6.8.3 Förslag och dess konsekvenser - för att nå mål och krav för pollinatörer

Skogs- och odlingslandskap behöver anpassas för att bättre uppfylla pollinatörernas behov. Det behövs insatser både för att förstärka de brukade landskapens struktur, variation och komposition av livsmiljöer, men också för att stärka kvaliteten av de livsmiljöer som finns samt att knyta samman dem i tid och rum. För att minska riskerna med växtskyddsmedelsanvändning för pollinerande insekter krävs att man väljer alternativ som inte är skadliga för pollinatörer. I skogslandskap kan hyggen i vissa fall vara blomrika och värdefulla för pollinatörer, men de är tillfälliga och behöver kombineras med andra livsmiljöer. Infrastrukturella miljöer som vägkanter och kraftledningsgator erbjuder vid rätt skötsel livsmiljöer för vilda pollinatörer. För att nå målen föreslås nio åtgärder för pollinatörer och ytterligare 54 åtgärder beskrivs i andra ekosystem och avsnitt.

Utveckla strategisk samverkan inom förvaltning av artrika infrastrukturella miljöer och utred rapportering som OECM

Myndigheterna föreslår att regeringen genom beslut om instruktion ger Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Trafikverket och Svenska Kraftnät i uppgift att införa och utveckla en strategisk samverkan och planering inom förvaltning av artrika infrastrukturella miljöer med fokus på skötsel som gynnar pollinerande insekter. Myndigheterna föreslår också att myndigheterna ska utreda möjlighet och metodik för att rapportera artrika infrastrukturella miljöer som OECM. Myndigheternas förslag är att Naturvårdsverket ges en samordnande roll och att andra berörda aktörer deltar i utvecklingen av den strategiska samverkan.

Motiv: Dagens landskap innehåller många typer av infrastrukturella miljöer som är viktiga för pollinatörer, exempelvis kraftledningsgator, vägkanter, järnvägsmiljöer (till exempel banvallar och bangårdar), alléer, flygplatser, golfbanor, sand- och grustäcker. Många av dessa utgör livsmiljöer för EU-direktivarter och andra hotade och sällsynta arter, och har samtidigt stor potential att både utökas och utvecklas till värdefulla miljöer för fler arter. I många av dessa miljöer kan skötseln anpassas för att gynna pollinatörer, genom t.ex. anpassade rutiner, riktade insatser men även bekämpning av invasiva främmande arter (exempelvis bedöms andelen statliga artrika vägmiljöer som är hotade av invasiva arter vara 46 procent¹⁸).

Infrastrukturella miljöerna ofta är linjära och långsträckta samt utspridda i landskapet på ett sätt som gör att de kan användas för att knyta samman återstående områden av odlingslandskapets hävdade miljöer. De kan på så sätt bidra till en fungerande grön infrastruktur och öka konnektiviteten i landskapet, något som är viktigt för flera arter som omfattas av förordningen.

¹⁸ Trafikverket 2024. Trafikverkets Miljörapport 2024, 2025:016, TRV 2025/8158, s. 68. [Årsrapporter och omvärldsanalyser - www.trafikverket.se](#), DiVA - Sökresultat.

Exempel på omfattningen av artrika infrastrukturmiljöerna i Sverige är följande: Trafikverket har identifierat sammanlagt ca 19 600 km artrika vägkanter, ca 680 artrika järnvägsmiljöer, ca 3 300 alléer, räknat i enkelsidiga alléer och ca 5 100 värdefulla solitära träd¹⁹ men det finns sannolikt fler oregistrerade. Artrika vägmiljöer och alléer finns publicerade i den nationella vägdatabasen²⁰. Sveriges elnät innefattar ca 15 000 km stamnät och ca 31 000 km regionnät²¹. Svenska kraftnät har identifierat ca 1 250 artrika objekt i sina ledningsgator och den totala arealen av särskilt artrika områden till ca 1 600 ha²². Vattenfall Eldistribution har identifierat ca 1 000 artrika objekt i sina ledningsgator och värdefulla gräsmarksområden med sammanlagd längd om ca 1 600 km²³ inom sina ca 8 600 km ledningsgator i regionnätet. Ellevio har identifierat ca 300 artrika objekt i sina ledningsgator inom sina ca 5 800 km ledningsgator i regionnätet²⁴.

En effektiv förvaltning av infrastrukturbiotoperna utifrån ett biologiskt mångfaldsperspektiv försvåras av att ansvaret är fördelat på olika sektorer och aktörer, på såväl nationell som regional och lokal nivå. Ett effektivt arbete kräver därför ökad samverkan och utveckling av rutiner anpassade till olika aktörer, rätt planering och evidensbaserade rekommendationer.

Utformning: Inom satsningen samverkar myndigheter och berörda aktörer för att på ett strategiskt sätt prioritera och rikta insatser för pollinatörer i miljöer kopplade till infrastrukturer. I arbetet ingår att ta fram och utveckla bl.a. förvaltningsrutiner av infrastrukturmiljöer, rådgivningsstöd, kommunikationsmaterial och evidensbaserade rekommendationer för skötsel och för bekämpning av invasiva arter, testa och utveckla praktisk tillämpning av standardisering enligt NVI-standarder m.m. Satsningen utvecklar också arbetet från Samverkansgruppen för infrastrukturens gräsmarker²⁵.

I förslaget ingår även att utreda möjligheten att rapportera artrika infrastrukturmiljöer som OECM om de uppfyller långsiktig förvaltning utifrån objektspecifika skötselbeskrivningar enligt Delbetänkande av Miljömålsberedningen²⁶. Miljömålsberedningen uppskattar den totala arealen som

¹⁹ Trafikverket 2024. Trafikverkets Miljörapport 2024, 2025:016, TRV 2025/8158, s. 74.

²⁰ [NVDB på Karta](#), hämtat 2025-12-02.

²¹ Ecogain 2021. Skötsel för ökad biologisk mångfald och ekosystemtjänster i kraftledningsgator. Sammanställning av projekt. Rapport. [Biologisk mångfald i våra kraftledningsgator | Svenska kraftnät](#)

²² Energiforsk 2023. Biologisk mångfald i kraftledningsgator – förstudie och ramverk för inventering. Rapport 2023:946, s. 26. [Biologisk mångfald i kraftledningsgator och stationsområden | Energiforsk](#)

²³ Energiforsk 2023. Biologisk mångfald i kraftledningsgator – förstudie och ramverk för inventering. Rapport 2023:946, s. 29.

²⁴ Energiforsk 2023. Biologisk mångfald i kraftledningsgator – förstudie och ramverk för inventering. Rapport 2023:946, s. 30.

²⁵ SLU Artdatabanken 2022 Utvärdering av Samverkansgruppen för infrastrukturens gräsmarker och pilotområdena Roslagen, Småland och Skåne. Opubl.

²⁶ SOU (2025). Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF), SOU 2025:21, s. 380. [Miljömålsberedningens förslag om en](#)

berörs av Trafikverkets artrika vägkanter och järnvägsmiljöer och som ska skötas och rapporteras som OECM till ca 30 000 hektar²⁷. Trafikverket bedömer att ca 75% av Trafikverkets artrika miljöer samt utpekade trädsäkringszoner, behöver utvecklas för att uppfylla kriterier för OECM²⁸.

Samverkan ska ge möjlighet att förankra åtgärder som är anpassade för att gynna pollinatörer. Samverkan drivs av myndighetsgemensamt samarbete med medverkan av andra aktörer från olika sektorer beroende på typ av infrastrukturmiljöer, förvaltningsansvar och utvecklingsområden, exempelvis länsstyrelser, skogsstyrelsedistrikt, kommuner, universitet (framförallt Sveriges Lantbruksuniversitet, Lunds universitet), Sweco, Ellevio, Vattenfall eldistribution, E.ON, Skellefteå kraft, Svenska golfförbundet, Scandinavian Turfgrass and Environment Research Foundation STERF (Svenska golfförbundet), Swedavia m.fl.

Konsekvenser av Utveckla strategisk samverkan inom förvaltning av artrika infrastrukturmiljöer och utred rapportering som OECM.

Konsekvenser är positiva för samtliga aktörer som får möjlighet att medverka och/eller ta del av rådgivning, kommunikationsmaterial och evidensbaserade rekommendationer för skötsel, och får möjlighet att bidra på ett effektivt sätt till att uppfylla förordningens mål och krav genom att rikta befintliga medel till prioriterade områden.

Konsekvenser för Staten

Administration, planering, samverkan och framtagande av information innebär att myndigheternas förvaltningsutgifter ökar. Kostnaden för att genomföra förslaget bedöms uppgå till totalt 2,5 miljoner kronor/år (0,3 årsarbetskraft/år per myndighet = 500 tkr, fem myndigheter totalt).

Förslaget kan också innebära ökade förvaltningsutgifter för skötsel som gynnar pollinerande insekter. Utgifter för skötsel är dock frivilliga.

Konsekvenser för kommuner och regioner:

Förslaget bedöms inte förändra befogenheter eller skyldigheter för kommuner och regioner. Förslaget kan innebära ökade förvaltningsutgifter för samverkan och skötsel som gynnar pollinerande insekter, dessa är dock frivilliga.

[strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn \(LULUCF\) \(Statens offentliga utredningar 2025:21\) | Sveriges riksdag](#)

²⁷ SOU 2025. Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF), SOU 2025:21, s. 381.

²⁸ Trafikverket 2025. Remissvar – Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF), TRV 2025/30808.

Konsekvenser för företag

Förslaget kan innebära ökade förvaltningsutgifter för samverkan och skötsel som gynnar pollinerande insekter, dessa är dock frivilliga. Företag får stärkta möjligheter att genomföra optimerad skötsel.

Konsekvenser för andra enskilda

Förslaget bedöms inte ge några negativa konsekvenser för andra enskilda. Enskilda får stärkta möjligheter att genomföra optimerad skötsel.

Övriga konsekvenser

Förslaget innebär möjlighet att i högre grad involvera forskning i uppföljning av anpassad förvaltning av artrika infrastrukturmiljöer och andra åtgärder för att säkerställa evidensbaserade rekommendationer. Förslaget innebär både metodutveckling av uppföljning och analyser som underlag till adaptiv förvaltning av artrika infrastrukturmiljöer.

Övrigt

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget överensstämmer med åtgärder som framgår från förordningen och med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Kommissionen hänvisar i förordningen till Översyn av EU-initiativet om pollinatörer, En ny giv för pollinatörer²⁹ och de fastställda åtgärder som medlemsstater ska vidta för att vända den negativa utvecklingen för pollinatörer senast 2030. Förslaget överensstämmer med följande prioriterade åtgärder:

- Åtgärd 4. Förbättra bevarandet av pollinerande arter och deras livsmiljöer, 4.4 Utarbeta åtgärdsplan för ett nätverk av "Buzz Lines" och integrera bevarandet av pollinatörer i politiken för fysisk planering på nationell, regional och lokal nivå³⁰.
- Åtgärd 10. Hjälpa privatpersoner och företag att agera, 10.3 Främja användningen av vägledningar om åtgärder inom viktiga företagssektorer för att skydda pollinatörer³¹.
- Åtgärd 11. Främja strategisk planering och samarbete på alla nivåer, 11.1 Utarbeta nationella strategier för pollinatörer för att samordna och

²⁹ European Commission, Directorate-General for Environment (2023). COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final. [EUR-Lex - 52023DC0035 - EN - EUR-Lex](#)

³⁰ European Commission, Directorate-General for Environment 2023. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final, s. 15.

³¹ European Commission, Directorate-General for Environment 2023. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final, s. 19.

stimulera insatser inom alla relevanta sektorer, 11.2 Stödja och uppmuntra åtgärder för bevarande av pollinatörer på regional och lokal nivå³².

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Föreslagen samverkan och planering av förvaltningen bör innefatta framtagande av tidsplan och uppföljning av anpassad förvaltning av artrika infrastrukturmiljöer och andra åtgärder, framförallt för direktivarter och pollinatörer. För att säkerställa evidensbaserade rekommendationer för skötsel är det viktigt att forskning involveras i uppföljningen. Det är lämpligt att överväga möjligheten att områden där restaureringsåtgärder genomförs kan ingå i den nationella övervakningen av pollinatörer.

Inför incitament för pollinatorsvänlig vägkantsskötsel

Myndigheterna föreslår att regeringen ger Trafikverket ett regeringsuppdrag att, tillsammans med Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, ta fram ett förslag på villkor eller differentierad ekonomisk ersättning i det statliga stödet till föreningar för enskilda vägar för pollinatorsanpassad vägkantsskötsel samt insatser mot invasiva och expansiva arter.

I vissa landskap kan vägkanter utgöra de enda miljöerna med föda och boplatser för pollinerande insekter och kan utgöra viktiga spridningsmiljöer mellan gräsmarker. Vägar med hög trafikintensitet kan ha negativ effekt på pollinatörer, men längs mindre trafikerade vägar finns ofta blommande växter och boplatsermiljöer som kan bidra till populationer av pollinatörer i flera landskapstyper³³. Anpassad och optimerad skötsel kan vara avgörande för vägranternas kvalitet för pollinerande insekter.

Sveriges vägnät utgörs ca 45 000 mil av enskilda vägar, som ofta har mindre trafik än allmänna vägar. Vägar med enskild väghållning får statsstöd enligt ett väl etablerat och i grunden fungerande bidragssystem för att främja en rad olika intressen kopplade till lokal transportinfrastruktur. År 2025 beslutade regeringen om en modernisering av reglerna för statliga bidrag till enskild väghållning³⁴. Att införa incitament för att anpassa skötseln av vägkanter intill enskilda vägar har potential att utgöra en samhällsekonomisk effektiv åtgärd för att gynna pollinerande insekter. Det behöver utredas om statsstödet till väghållning av enskilda vägar kan kompletteras med villkor eller differentierade stödnivåer för att stimulera skötsel som gynnar pollinerande insekter. Dessutom behöver det byggas upp kompetens hos myndigheterna kring optimerad skötsel, eventuell effektiv

³² European Commission, Directorate-General for Environment 2023. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final, s. 19–20.

³³ Horstmann, S., 2024. The impact of traffic, management and landscape on flower-visiting insects and plants in roadverges. Acta Universitatis Agriculturae Sueciae 2024:91. Doktorsavhandling, Institutionen för ekologi, Sveriges Lantbruksuniversitet.

³⁴ Promemoria Statsbidrag till enskild väghållning. LI2024/01755. [Statsbidrag till enskild väghållning](#).

riktad styrning av incitament till särskilda geografiska områden samt en rimlig övervakning för att följa upp åtgärden. Utredningen bör vara klar till 2030 och syfta till att ta fram ett förslag som är skalbart över tid.

Konsekvenser av Inför incitament för pollinatörsvänlig vägkantsskötsel:

Konsekvenser för Staten

Förslaget innebär en kostnad för staten för att Trafikverket i samverkan med andra myndigheter ska utreda och föreslå konkreta incitament för att anpassad vägkantsskötsel för att gynna pollinatörer. Utredningen kräver uppskattningsvis en årsarbetskraft på Trafikverket (1,5 miljon kronor) samt en halv årsarbetskraft för Jordbruksverket respektive Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen (totalt 2,25 miljoner kronor). Beroende på vad utredningen visar kan kostnader för drift och ersättning tillkomma i genomförandet av förändringarna.

Konsekvenser för kommuner och regioner:

Förslagen bedöms inte förändra befogenheter eller skyldigheter för kommuner och regioner.

Konsekvenser för företag

Utredningen bedöms inte ge några konsekvenser för företag. Beroende på utredningens utfall kan företag få stärkta möjligheter att genomföra optimerad skötsel av vägkanter. Det är viktigt att skötsel och insatser i vägkanter även tar hänsyn till och stärker arbetet mot invasiva expansiva arter, främst växtarter, för att förhindra spridning av dessa.

Konsekvenser för andra enskilda

Utredningen bedöms inte ge några konsekvenser för andra enskilda. Beroende på utredningens utfall kan enskilda förvaltare få stärkta möjligheter att genomföra optimerad skötsel av vägkanter. Det är viktigt att skötsel och insatser i vägkanter även tar hänsyn till och stärker arbetet mot invasiva expansiva arter, främst växtarter, för att förhindra spridning av dessa.

Övriga konsekvenser

Förslaget förväntas inte ge några övriga konsekvenser.

Övrigt

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget bedöms överensstämma med de skyldigheter som följer av Sveriges EU-anslutning.

Förslaget överensstämmer med åtgärder som framgår från förordningen och med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Kommissionen hänvisar i förordningen till Översyn av EU-initiativet om

pollinatörer, En ny giv för pollinatörer³⁵ och de fastställda åtgärder som medlemsstater ska vidta för att vända den negativa utvecklingen för pollinatörer senast 2030.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Den föreslagna utredningen bör innefatta en plan för uppföljning.

Utred, utveckla och inför en riskbedömning av honungsbiodling

Ge Naturvårdsverket i uppdrag att, i samarbete med Jordbruksverket och andra berörda myndigheter, utreda och utveckla verktyg och underlag för riskbedömning av honungsbiodling, samt att ta fram förslag på hur känsliga arter och populationer av vilda pollinerande insekter kan skyddas mot skadlig konkurrens från honungsbiodling.

Honungsbiet lever inte vilt i Sverige men hålls av biodlare för honungsproduktion eller för grödpollinering. Honungsbiet har kapacitet att söka föda över stora avstånd från sitt samhälle och i många olika växtarter, därtill bildar de stora samhällen. Det kan lokalt ha modest till påtaglig effekt på inhemska vilda pollinatörer främst genom konkurrens om föda och möjligen överföring av patogener, parasiter och virus. Det behövs bättre kunskap om var i Sverige det kan finnas risk för att honungsbiodling påverkar populationer av vilda pollinatörer negativt. Därför behövs en kartering av var det finns områden med hotade biarter som har hög risk för negativa effekter av konkurrens med honungsbin.

Förslaget kan läggas upp i två steg, där det första steget innefattar att utreda och utveckla verktyg och underlag för riskbedömning av honungsbiodling, medan det andra steget innefattar att ta fram förslag på hur känsliga arter och populationer av vilda pollinerande insekter kan skyddas mot skadlig konkurrens från honungsbiodling.

Regeringsuppdraget bör ledas av Naturvårdsverket, som tillsammans med Jordbruksverket ta fram ramar för en utredning samt upphandla forskare för att utveckla verktyg och underlag för riskbedömning av honungsbiodling. Myndigheterna bör också få i uppdrag att ta fram åtgärdsförslag för att minskar riskerna med honungsbin för vilda pollinerande insekter.

Konsekvenser av Utred, utveckla och inför en riskbedömning av honungsbiodling:

Konsekvenser för Staten

Kostnaderna för att genomföra förslaget bedöms uppgå till två halva årsarbetskrafter (totalt 1,5 miljon kronor) på Naturvårdsverket respektive

³⁵ European Commission, Directorate-General for Environment (2023). COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final. [EUR-Lex - 52023DC0035 - EN - EUR-Lex](#)

Jordbruksverket samt 1,5 miljon kronor för att upphandla forskare som tar fram en utredning och utvecklar verktyg och underlag för riskbedömning av honungsbiodling.

Konsekvenser för kommuner och regioner

Förslaget förväntas inte ge några konsekvenser på kommuner och regioner.

Konsekvenser för företag

Förslaget kan påverka var biodlingsföretagare samt företag som anlitar pollinatörsföretag i utpekade områden, kan placera honungsbisamhällen i vissa perioder.

Konsekvenser för andra enskilda

Förslaget kan påverka var enskilda hobbybiodlare i utpekade områden kan placera sina honungsbisamhällen under vissa perioder.

Övriga konsekvenser

Förslaget bedöms inte leda till effekter på klimat, markneutralitet, livsmedelsförsörjning, beredskap, fördelningseffekter, hälsoeffekter eller svenska företags konkurrensförmåga.

Övrigt

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget bedöms överensstämma med de skyldigheter som följer av Sveriges EU-anslutning.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Utredningen bör inkludera ett förslag på utvärdering av pollinatörssamhällena i de områden som eventuellt pekas ut som känsliga för konkurrens av honungsbin.

Öka mängden födo- och boplatser resurser för pollinatörer i urbana ekosystem genom anpassad skötsel av livsmiljöer

Myndigheterna föreslår att regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att, tillsammans med Boverket och andra berörda myndigheter, utreda strategier för att stötta kommuner i pollinatörsvänlig skötsel och sprida kunskap till kommuner om hur livsmiljöer för pollinatörer i urbana ekosystem kan skötas, i syfte att stimulera anpassad skötsel som stärker utbudet av resurser som pollinatörer behöver för att fullfölja sina livscyklar.

I urbana miljöer utgör parker, alléer, grönområden och tätortsnära natur, men också villaträdgårdar, på och kring byggnader, golfbanor, motocross- och bmx-banor, bangårdar, industriområden och täkter, viktiga ytor för pollinatörer. Genom att anpassa skötseln av dessa ytor, t.ex. genom att skapa boplatser i byggnadsfasader, stående död ved, blottad mark samt att stärka utbudet av pollen- och

nektarproducerande växter med varierande morfologi och blomningstid kan pollinatörer gynnas i urbana ekosystem. Resurserna behöver finnas inom flyg- och spridningsavstånd och i planeringen behöver barriärer beaktas. För att genomföra dessa åtgärder behöver kommuner samla och samordna aktörer som sköter livsmiljöer för pollinatörer i urbana ekosystem samt införa och stimulera anpassad skötsel för att stärka utbudet av resurser för att pollinatörer kan fullfölja sina livscyklar.

Inom regeringsuppdraget för vilda pollinatörer³⁶ har samverkan med olika aktörer bedrivits och identifierats som viktig för att nå gemensam förståelse och en effektiv implementering av åtgärder. Det finns framtagna vägledningar för bl.a. hur vilda pollinatörer kan gynnas i städer och tätorter³⁷ och hur kommuner, men även enskilda³⁸ och förvaltare³⁹, kan arbeta med vilda pollinatörer⁴⁰. Slutsatser från regeringsuppdraget utgör bra grund för kunskapsspridning till kommuner.

Konsekvenser av Öka mängden födo- och boplatsresurser för pollinatörer i urbana ekosystem genom anpassad skötsel av livsmiljöer:

Konsekvenser för Staten

Administration, planering, samverkan och framtagande av information innebär att myndigheternas förvaltningsutgifter ökar. Kostnaden för att genomföra förslaget bedöms uppgå till totalt 0,9 miljoner kronor/år (0,3 årsarbetskraft/år på Naturvårdsverket, Boverket).

Konsekvenser för kommuner och regioner:

Administration, planering, samverkan och samordning kan innebära att kommunernas förvaltningsutgifter ökar. Förslaget kan innebära ökat behov för att kunna söka bidrag för skötsel som gynnar pollinerande insekter. De bidragsformer som visat sig ge väldigt bra resultat under satsningen för pollinatörer 2020–2022 är den lokala naturvårdssatsningen (LONA).

Konsekvenser för företag

Företag får stärkta möjligheter att genomföra optimerad skötsel.

³⁶ Naturvårdsverket 2023. Samordning och vägledning för att förstärka förutsättningarna för vilda pollinatörer. Redovisning av regeringsuppdrag. Rapport NV-00097-20. [Samordna det svenska arbetet med att förstärka förutsättningar för vilda pollinatörer](#)

³⁷ Naturvårdsverket 2022. Hur kan vilda pollinatörer gynnas i städer och tätorter. Rapport. <https://www.naturvardsverket.se/4907f3/contentassets/02e5e8d4c5e44ffda0e6b8986d0f99/rapport-hur-kan-vilda-pollinatorer-gynnas-i-stader-och-tatorter-1.pdf>

³⁸ Naturvårdsverket 2024. Hjälp våra vilda pollinatörer - för privatpersoner. [Hjälp våra vilda pollinatörer - för privatpersoner](#)

³⁹ Naturvårdsverket 2024. Hjälp våra vilda pollinatörer - för markägare och förvaltare. [Hjälp våra vilda pollinatörer - för markägare och förvaltare](#)

⁴⁰ Naturvårdsverket 2022. Kommunens arbete med vilda pollinatörer. Rapport. [Kommunens arbete med vilda pollinatörer](#)

Konsekvenser för andra enskilda

Förslaget bedöms inte ge några negativa konsekvenser för andra enskilda. Enskilda får stärkta möjligheter att genomföra optimerad skötsel.

Övriga konsekvenser

Förslaget förväntas inte ge några övriga konsekvenser.

Övrigt

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget överensstämmer med åtgärder som framgår från förordningen och med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Kommissionen hänvisar i förordningen till Översyn av EU-initiativet om pollinatörer, En ny giv för pollinatörer⁴¹ och de fastställda åtgärder som medlemsstater ska vidta för att vända den negativa utvecklingen för pollinatörer senast 2030. Förslaget överensstämmer med följande prioriterade åtgärder:

- Åtgärd 7. Förbättra pollinatörernas livsmiljöer i stadsbebyggda områden. 7.1 Genomföra vägledningen för pollinatörvänliga städer och 7.2 Ta hänsyn till kraven på bevarande av pollinatörer i planer för miljöanpassning i städerna⁴².

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Vid uppföljning av trenden för pollinatörer i övervakningen som ska sjösättas kan det möjligtvis gå att säga något om åtgärden gett effekt. Forskning bör involveras och riktas mot att t ex forskningsprojekt kan undersöka kopplingen mellan ökad andel grönytor samt deras kvalitet i urbana miljöer och trender för populationer av pollinatörer.

Miljöövervakning av växtskyddsmedelsexponering för pollinatörer

Myndigheterna föreslår att regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att införa ett miljöövervakningsprogram för pollinatörers exponering av växtskyddsmedel i högriskområden.

För att bedöma hur pollinatörer exponeras för växtskyddsmedel, vilka risker exponeringen innebär samt hur dessa risker förändras till följd av olika åtgärder, behövs det en långsiktig övervakning av växtskyddsmedel utformad för dessa

⁴¹ European Commission, Directorate-General for Environment (2023). COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final. [EUR-Lex - 52023DC0035 - EN - EUR-Lex](#)

⁴² European Commission, Directorate-General for Environment (2023). COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final, s. 13.

syften. Utifrån resultaten från ett flertal forskningsprojekt inom området har Sveriges Lantbruksuniversitet och Lunds universitet därför tagit fram ett förslag på övervakningsprogram som bygger på analys av pollen och nektar insamlat av tambin i områden med hög risk för växtskyddsmedelsexponering. Resultat från ett sådant övervakningsprogram kan användas för att följa upp den riskbedömning som sker inom godkännandeprocessen för växtskyddsmedelsprodukter. Resultaten kan även bidra till för att utvärdera vilka åtgärder som bidrar till en minskad risk för negativ påverkan på vilda pollinatörer till följd av växtskyddsmedelsanvändning, samt för att långsiktigt följa och utvärdera hur ett förändrat klimat påverkar användning av växtskyddsmedel och risker för pollinatörer. Förslaget från Sveriges lantbruksuniversitet och Lunds universitet innebär övervakning samlokaliserad med ett urval övervakningsplatser i jordbrukslandskapet där vilda pollinerare kommer att övervakas i enlighet med artikel 10 i Naturrestaureringsförordningen och den tillhörande delegerade akten för övervakning av pollinatörer, samt övervakning i intensivtypområden för jordbruksmark för vilka det finns insamling av detaljerad information om vilken växtskyddsmedelsanvändning som sker, samt vilka grödor som odlas och samtidiga resultat för halter i ytvatten, grundvatten och sediment.

Konsekvenser av Miljöövervakning av växtskyddsmedelsexponering för pollinatörer:

Konsekvenser för Staten

Förslaget innebär att staten får en kostnad för övervakningen. Naturvårdsverket föreslås förvalta medlen och att tillsammans med Jordbruksverket formulera uppdrag och ta vidare resultaten i myndigheternas verksamheter, detta bedöms kunna genomföras inom myndigheternas ordinarie verksamhet. Övervakningen genomförs av Sveriges Lantbruksuniversitet och Lunds universitet och kostnaden uppskattas till ca 1,5–2 miljoner kronor per år.

Konsekvenser för kommuner och regioner

Förslaget innebär inte några förändringar av kommunala eller regionala befogenheter eller skyldigheter.

Konsekvenser för företag

Åtgärden bedöms inte leda till kostnader för företagen.

Konsekvenser för andra enskilda

Förslaget innebär inte några förändringar av kommunala eller regionala befogenheter eller skyldigheter.

Övriga konsekvenser

Resultaten kan också ingå i underlag som kan användas för att förbättra kunskapsläget och bidra till EU-gemensamma projekt som PollinERA, The [European Green Deal](#), [EU biodiversity strategy](#), [EU zero pollution action plan](#), och [EU pollinators initiative](#).

Övrigt

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget överensstämmer med skyldigheter mot EU. Sverige har en skyldighet att nå de mål om biologisk mångfald som finns i art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Konsekvenserna kan utvärderas när övervakningen införts.

Inför nya och förstärk befintliga åtgärdsprogram för pollinatörer

Myndigheterna föreslår att regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att införa nya åtgärdsprogram för hotade arter av pollinatörer och att regeringen förstärker befintliga åtgärdsprogram för pollinatörer inom Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper (ÅGP). I uppdraget ska även ingå att utreda utvecklingsområden inom terrestra ÅGP i syfte att vända minskningen och uppnå en ökande trend för populationer av pollinatörer.

Motiv: Av de 128 åtgärdsprogram för hotade arter inom terrestra miljöer, som Naturvårdsverket ansvarar för, finns det i dagsläget 26 åtgärdsprogram som omfattar pollinatörer, för de artgrupper som kommissionen pekar ut för pollinatörsövervakning⁴³: tio åtgärdsprogram med dagfjärilar, nio med nattfjärilar, sju med vildbin, inga med blomflugor. Dessa 26 åtgärdsprogram inkluderar 49 arter: tio arter dagfjärilar, tio arter nattfjärilar, 29 arter vildbin. Det är ca hälften av samtliga arter som omfattas av terrestra ÅGP i nuläget.

Dessa 40 arter utgör 27 procent av de 179 hotade arter av pollinatörer som finns i Sverige enligt rödlistan 2020⁴⁴ ⁴⁵. Andel av hotade arter som omfattas av ÅGP är varierande för de olika artgrupperna, högst för vildbin ca 63 procent (29 av 46 hotade arter vildbin), följt av dagfjärilar ca 40 procent (10 av 24 hotade arter dagfjärilar) och nattfjärilar ca 11 procent (10 av 84 hotade arter nattfjärilar). Blomflugor, som inte omfattas av ÅGP, har i dagsläget 25 hotade arter.

För att uppfylla förordningens mål och krav för pollinatörer att vända minskningen och uppnå en ökande trend för pollinatörer, i detta fall för sällsynta (hotade) arter, behöver särskilt fokus på hotade arter tas för dessa fyra organismgrupper. Framtagandet av nya åtgärdsprogram behöver utredas för samtliga fyra artgrupper

⁴³ European Commission, Directorate-General for Environment 2025. Commission Delegated Regulation (EU) 2025/2188 of 19 September 2025 supplementing Regulation (EU) 2024/1991 of the European Parliament and of the Council by establishing a science-based method for monitoring pollinator diversity and pollinator populations, Art 1 och Art 2, sid 2 och 3.
http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/2188/oj

⁴⁴ SLU Artdatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala. [Rödlista 2020](#)

⁴⁵ Artfakta. Rödlistan och naturvårdslistor. <https://artfakta.se/listor>

för att öka andel hotade arter med riktade åtgärder, med extra fokus på nattfjärilar och blomflugor som har få eller inga åtgärdsprogram i dagsläget.

Medlemsstaterna ska genomföra riktad övervakning av alla arter av bin, blomflugor och dagfjärilar som bedöms vara akut hotade enligt nationell och/eller EU:s rödlista och övervakningen kan begränsas till 15 arter⁴⁶. Det är högst lämpligt att arter som väljs ut för denna övervakning också ska ha ett åtgärdsprogram för att på ett ändamålsenligt sätt kunna följa upp restaureringsåtgärder och på så sätt uppfylla förordningens krav enligt Art 10.3. Enligt den svenska rödlistan 2020 finns det 11 akut hotade arter inom dessa tre artgrupper pollinatörer: två dagfjärilar (båda har åtgärdsprogram), åtta vildbin (tre arter har inte åtgärdsprogram), en blomfluga (har inte åtgärdsprogram). Nya åtgärdsprogram bör tas för dessa akut hotade arter som saknar åtgärdsprogram.

ÅGP är sedan tidigare en lämplig verksamhet för artanpassade åtgärder för hotade arter. Som del av den föreslagna förstärkningen behöver ÅGP ses över med fokus på pollinatörer och utreda effektivisering av arbetssättet, lämpliga prioriteringar, grupperingar, eventuella nya åtgärdsprogram och öka kopplingen till EU-direktiv och förordningen. Största hindret för att genomföra restaureringsinsatser för pollinatörer beskrivs som bristen på avsatta ekonomiska medel samt kortsiktighet i form av ettåriga anslag.

ÅGP användes för genomförande av åtgärdsinsatser inom regeringsuppdraget för vilda pollinatörer⁴⁷. Slutsatser från regeringsuppdraget utgör väldigt bra grund för förstärkning av ÅGP med fokus på pollinatörer. Bred samverkan i dialog med olika aktörer pekas ut som central för att nå gemensam förståelse och en effektiv implementering av åtgärder⁴⁸. I samverkan behöver aktörerna se till hela landskapet vid planering och genomförande av åtgärder och gemensamma målbilder behöver tas fram. Det finns behov av strategisk samverkan mellan myndigheter på nationell nivå samt med och mellan landets länsstyrelser. Det finns också behov av samverkan och arbete med kommunikationsinsatser riktade till kommuner, allmänheten och markägare. Pollinering är lätt att förstå och kan bidra till en ökad förståelse av betydelsen av att bevara biologisk mångfald. Kommunikation, samverkan och samordning behöver därmed ingå i förstärkningen av ÅGP med fokus på pollinatörer.

För att på ett optimalt och kostnadseffektivt sätt ändra trenden för vilda pollinatörer behöver åtgärder pricka rätt och ske på rätt plats. Det begränsas idag av bristande kunskap om många av de artgrupper som pekas ut som pollinatörer inklusive

⁴⁶ European Commission, Directorate-General for Environment 2025. Commission Delegated Regulation (EU) 2025/2188 of 19 September 2025 supplementing Regulation (EU) 2024/1991 of the European Parliament and of the Council by establishing a science-based method for monitoring pollinator diversity and pollinator populations, Art 7, sid 7.

⁴⁷ Naturvårdsverket. 2023. Samordning och vägledning för att förstärka förutsättningarna för vilda pollinatörer. Redovisning av regeringsuppdrag. Rapport NV-00097-20. [Samordna det svenska arbetet med att förstärka förutsättningar för vilda pollinatörer](#)

⁴⁸ Naturvårdsverket. 2023. Samordning och vägledning för att förstärka förutsättningarna för vilda pollinatörer. Redovisning av regeringsuppdrag. Rapport NV-00097-20, s. 41.

blomflugor, en del vildbin och nattfjärilar. En nationell kartering av särskilt viktiga livsmiljöer för pollinatörer kan ringa in och möjliggöra bättre prioritering av restaureringsinsatser. Expertkunskaper kan i många fall fungera som faktaunderlag men Sverige är stort och det skulle behövas insamling av populationsdynamikdata över tid för pollinatörer. Kartläggning och övervakning och ett systematiskt insamlade av övervakningsdata för pollinatörer och insekter behövs i flera delar av landet. Vildbin som inkluderar humlor räknas till de viktigaste pollinatörerna i Sverige och de är också en av de mest studerade grupperna med avseende på arternas krav på livsmiljöer. Kunskapen om blomflugornas populationstrender och behov är bristfällig⁴⁹ och de redan registrerade hoten kan vara underskattade. Samtidigt har kunskapen om blomflugornas betydelse som pollinatörer ökat⁵⁰. Kunskapsinhämtning är därmed också en viktig del av förstärkning av ÅGP med fokus på pollinatörer.

Konsekvenser av Inför nya och förstärk befintliga åtgärdsprogram för pollinatörer:

Konsekvenser för Staten

Staten får konsekvenser i form av ökade utgifter för restaureringsåtgärder och skötsel, administration, planering, kommunikation, samverkan, samordning och kunskapsinhämtning. För att säkerställa förutsägbarhet och kostnadseffektivitet i arbetet behöver staten satsa långsiktigt.

Kostnaden för att införa nya och förstärka befintliga åtgärdsprogram ingår i den totala kostnaden för ÅGP, se **kap xx**. Av detta bedöms kostnader för pollinatörer uppgå till ca 70 miljoner kronor. Av dessa är ca 53 miljoner kronor kostnadsbehov för de 26 åtgärdsprogram som omfattar pollinatörer (ca 50 procent av det totala kostnadsbehovet för terrestra ÅGP eftersom pollinatörer utgör ca hälften av arter som omfattas av ÅGP), ca 16 miljoner kronor behov av 0,5 årsarbetskraft per länsstyrelse för arbete med pollinatörer (21 x 750 tusen kronor) och 1,5 miljon kronor behov av en årsarbetskraft på Naturvårdsverket.

Konsekvenser för kommuner och regioner

Förslaget bedöms inte förändra befogenheter eller skyldigheter för kommuner och regioner. Förslaget kan innebära ökade förvaltningsutgifter för samverkan och skötsel som gynnar pollinerande insekter, dessa är dock frivilliga.

⁴⁹ Ahnér, K., Johansson, N., Ljungberg, H. & Nordström, S. 2022. Blombesökande insekter – pollen och nektar som föda hos steklar, fjärilar, tvåvingar och skalbaggar. SLU Artdatabanken rapporterar 27. Uppsala: SLU Artdatabanken. https://www.artdatabanken.se/globalassets/ew/subw/artd/2.-var-verksamhet/publikationer/37.-blombesokande-insekter/blombesokande-insekter_steklar_fjarilar_tvavingar_skalbaggar.pdf.

⁵⁰ Orford, K.A., Vaughan, I.P. & Memmott, J. 2015. The forgotten flies: the importance of non-syrphid Diptera as pollinators. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences* 282(1805), 20142934. [The forgotten flies: the importance of non-syrphid Diptera as pollinators | Proceedings B | The Royal Society](https://royalsocietypublishing.org/journal/rsb)

Konsekvenser för företag

Det finns såväl positiva som negativa konsekvenser för företag. Bland de negativa konsekvenserna så kan förslaget leda till att pågående markanvändning behöver anpassas till artspecifika åtgärder, vilket innebär en viss försvåring av fortsatt brukande av skogs- eller jordbruksmark. Dock bygger förslaget på frivilligheten dvs. att ingen aktör tvingas att genomföra åtgärderna om de inte anses som ekonomiskt lönsamt eller avstår av andra skäl. Företag och konsulter involverade i planering, genomförande och uppföljning av artanpassade åtgärder kommer att ha möjlighet att bedriva lönsam verksamhet.

Konsekvenser för andra enskilda

Det finns såväl positiva som negativa konsekvenser för enskilda. Bland de negativa konsekvenserna så kan förslaget leda till att pågående markanvändning behöver anpassas till artspecifika åtgärder, vilket innebär en viss försvåring av fortsatt brukande av skogs- eller jordbruksmark. Dock bygger förslaget på frivillighet. Det innebär att ingen aktör tvingas att genomföra åtgärderna om de inte anses som ekonomiskt lönsamt eller avstår av andra skäl. Enskilda involverade i planering, genomförande och uppföljning av artanpassade åtgärder kommer att ha möjlighet att bedriva lönsam verksamhet. En positiv effekt för markägare är att förekomst av arter kan ge särskilda värden och därmed högre miljöersättning.

Övriga konsekvenser

Förslaget innebär möjlighet att i högre grad involvera forskning i uppföljning av arter, restaureringsåtgärder, skötsel, metodutveckling av övervakning och uppföljning, analyser och bedömningar av populationstrender och åtgärdseffekter som resulterar i evidensbaserade underlag till adaptiv förvaltning.

Övrigt

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget överensstämmer med åtgärder som framgår från förordningen och med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Kommissionen hänvisar i förordningen till Översyn av EU-initiativet om pollinatörer, En ny giv för pollinatörer⁵¹ och de fastställda åtgärder som medlemsstater ska vidta för att vända den negativa utvecklingen för pollinatörer senast 2030. Förslaget överensstämmer med följande prioriterade åtgärder:

⁵¹ European Commission, Directorate-General for Environment 2023. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final. [EUR-Lex - 52023DC0035 - EN - EUR-Lex](#)

- Åtgärd 2. Stödja forskning och bedömning. 2.1 Främja forskning och innovation om pollinatörernas tillstånd, orsakerna till och konsekvenserna av deras minskning samt effektiva begränsningsåtgärder⁵².
- Åtgärd 4. Förbättra bevarandet av pollinerande arter och deras livsmiljöer, 4.3 Ta upp hotade pollinerande arters behov i hanteringen av existerande skyddade områden och i sina utfästelser om nya skyddade områden⁵³.
- Åtgärd 4. Förbättra bevarandet av pollinerande arter och deras livsmiljöer, 4.4 Utarbeta åtgärdsplan för ett nätverk av ”Buzz Lines” och integrera bevarandet av pollinatörer i politiken för fysisk planering på nationell, regional och lokal nivå⁵⁴.
- Åtgärd 11. Främja strategisk planering och samarbete på alla nivåer, 11.1 Utarbeta nationella strategier för pollinatörer för att samordna och stimulera insatser inom alla relevanta sektorer, 11.2 Stödja och uppmuntra åtgärder för bevarande av pollinatörer på regional och lokal nivå⁵⁵.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Förslaget utvärderas genom pollinatörsövervakning som tillhandahåller ett standardiserat tillvägagångssätt för att samla in årliga uppgifter om abundansen och mångfalden hos arter av pollinatörer i olika ekosystem och för att bedöma trender i populationer av pollinatörer och restaureringsåtgärdernas ändamålsenlighet och är fastställd av kommissionen⁵⁶. Sällsynta arter av pollinatörer övervakas genom riktade fältbesök varje år enligt datainsamlingsprotokoll⁵⁷. Den första bedömningsperioden ska inledas 16 december 2026 och avslutas 2030. Därefter ska varje efterföljande bedömningsperiod ha en varaktighet på sex år⁵⁸.

⁵² European Commission, Directorate-General for Environment 2023. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final, s. 13.

⁵³ European Commission, Directorate-General for Environment 2023. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final, s. 15.

⁵⁴ European Commission, Directorate-General for Environment 2023. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final, s. 15.

⁵⁵ European Commission, Directorate-General for Environment 2023. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final, s. 19–20.

⁵⁶ European Commission, Directorate-General for Environment 2025. Commission Delegated Regulation (EU) 2025/2188 of 19 September 2025 supplementing Regulation (EU) 2024/1991 of the European Parliament and of the Council by establishing a science-based method for monitoring pollinator diversity and pollinator populations, s. 1.

⁵⁷ European Commission, Directorate-General for Environment 2025. Commission Delegated Regulation (EU) 2025/2188 of 19 September 2025 supplementing Regulation (EU) 2024/1991 of the European Parliament and of the Council by establishing a science-based method for monitoring pollinator diversity and pollinator populations, Art 7, s. 7.

⁵⁸ European Commission, Directorate-General for Environment 2025. Commission Delegated Regulation (EU) 2025/2188 of 19 September 2025 supplementing Regulation (EU) 2024/1991 of the

Utreda slopad återbeskogningsplikt på skogsmark för vilda pollinatörer

Myndigheterna föreslår att det bör tillsättas en utredning för att undersöka hur och om återbeskogningsplikten kan slopas på delar av hyggen om det bedöms att den biotop som uppstått vid en avverkning är särskilt viktig för vilda pollinatörer.

Utredningen föreslås ledas av Skogsstyrelsen och samverkan bör ske i första hand med Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Jordbruksverket och SLU (Centrum för Biologisk mångfald).

En fröbank kan ligga kvar i marken från ett historiskt brukande och tillfälligt blomma upp på ett nytt hygge (så kallat biologiskt kulturarv) och gynna pollinatörsrikedomen. På hyggen kan det även uppstå tillfälliga sandblottor viktiga för exempelvis sandbin eller att gamla körvägar med hög blomrikedom får ökad solinstrålning igen.

Utredningsförslag kopplat till en utökning av förslaget som lades i SOU 2025:21. Återbeskogningsplikten avskaffas på skogsmark viktiga för vilda pollinatörer. En sådan regellättnad skulle underlätta för den markägare som vill utveckla biologiskt värdefulla delar av sin mark där exempelvis biologiskt kulturarv i form av växter viktiga för många pollinatörer blommar upp och främja olika ekosystemtjänster.

Innebär regelförenkling och frihet för markägaren att själv fatta beslut om återbeskogning på mark som har stort värde för pollinatörer.

Om det upptäcks sådana här miljöer på ett hygge och markägaren vill bevara dessa genom återupptagen hävd och/eller kontinuerlig röjning kan miljöstöd sökas. Det behöver utredas vidare om nuvarande stödersättning inom Nokås är tillräcklig. I utredningen behöver geografisk avgränsning hanteras. Det kan vara att historiska kartor pekar på att markanvändningen tidigare varit kopplad till hävd eller att det finns artobservationer (hög pollinatörsrikedom) i begränsade områden som pekar mot att området skulle gynnas av att inte återbeskogas.

Förslaget kan lokalt få en stor effekt men nationellt bedöms arealerna i relation till den stora arealen skogsmark som finns i landet vara mindre omfattande. Med det sagt har en stor del av vår skogsmark tidigare brukats genom skogsbete eller varit öppen till följd av exempelvis skottskogsbetbruk eller historisk slåtter. Även historiskt nyttjande av samer har bidragit till det biologiska kulturarvet. I sådana landskap finns ofta ett biologiskt kulturarv i form av växter som blommar upp under hyggesfasen samt insekter som pollinerar dessa växter. Det kan vara värt att nyttja tillfället att bibehålla hävden när de här biologiska värdena som är sällsynta i dagens landskap tillfälligt kommer tillbaka. Fröbanken kanske annars bränns ut och återkommer inte vid nästa hyggesfas. De här skogsmarkerna ligger ofta i anslutning till biologiskt värdefulla ängs- och betesmarker eller vägranter som är präglade av

European Parliament and of the Council by establishing a science-based method for monitoring pollinator diversity and pollinator populations, Art 9, s. 8.

tidigare hävd och karakteriseras av en stor mångfald av både växter och pollinerande insekter.

Det kan behövas särskilda informationsinsatser riktade till skogsägare eftersom de här miljöerna ibland har fått en negativ stämpel på grund av att hyggen i miljösammanhang brukar beskrivas som negativa eftersom den värdefulla skogen huggits ner. Det finns ny forskning om betydelsen av hyggena för fåglar och dagfjärilar⁵⁹ som kan utgöra underlag till nya informationssatsningar riktade till skogsägare och allmänhet. Även framgångsrika initiativ till ett dynamiskt hyggestänk och gynnande av pollinerande insekter i Jämtkrogens fjärilslandskap i Medelpad kan lyftas fram i sammanhanget och möjligtvis besökas vid fältexkursioner där information förmedlas⁶⁰. Vad gäller hänsyn är det viktigt att undvika markberedning av dessa områden. De kan också sammanfalla med andra typer av kulturlämningar såsom husgrunder eller tidigare öppna kulturmiljöer (fäbodvallar och samiska mjölkvallar). De här typerna av natur- och kulturmiljöer i skogslandskapet lyftes nyligen i en stor kunskapssammanställning om skogsbete och bondeskogar⁶¹. Där står exempelvis under en bild på en fäbodvall där det slutavverkats runtomkring:

”En slutavverkning raderar ut alla slags kulturpräglade skogsbiotoper och lämnar sällan några spår av äldre kulturpåverkan i trädsiktet. Betspräglad markflora kan tillfälligt blomma upp på hygget, men vegetationen som helhet förändras kraftigt. Särskilt markberedning omvandlar vegetationen, och förstör de flesta fysiska spår av människans närvaro.”

Rådgivningen som beskrivs i rådgivningspaketet om öppna småbiotoper som är kopplats till detta utredningsförslag om slopad återbeskogningsplikt skulle alltså behöva lyfta att markberedning undviks om sådan typ av hävdgynnad flora blommar upp på hygget. Den speciella floran gynnar som tidigare nämnt även pollinatörer positivt och kommer även bidra till att nå målen runt gräsmarkslivsmiljötyperna i artikel 4 som stödbiotoper för hävdpräglad biologisk mångfald.

Konsekvenser av Utredda slopad återbeskogningsplikt på skogsmark för vilda pollinatörer:

Förslaget förväntas få stora konsekvenser på pollinatörer på landskapsnivå speciellt i landskap med intensivt trakthyggesbruk där mängden öppen mark eller mosaikmarker till följd av extensivt skogsbete minskat starkt under 1900-talet. Exempelvis i mellan-Sveriges fäbodlandskap men även söderut. Behovet av

⁵⁹ Ram m.fl. 2020. Forest clear-cuts as habitat for farmland birds and butterflies. *Forest Ecology and Management* 473: 118239.

⁶⁰ SCA. 2025. Jämtkrogens fjärilslandskap. URL: <https://www.sca.com/sv/skog/scas-skogar/valkommen-ut/jamtkrogens-fjarilslandskap/>. Senast besökt 2025-10-30.

⁶¹ Lennartsson m.fl. 2022 Skogsbeten och bondeskogar. Historia, ekologi, natur- och kulturmiljövård. Riksantikvarieämbetet, SLU Centrum för biologisk mångfald, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen. ISBN 978-91-7209-873-2.

solbelysta öppna till halvöppna miljöer förväntas där vara stort för de pollinatörer som anpassat sig till tidigare mosaiklandskap.

Förslaget berör skogsägare, länsstyrelser som jobbar med åtgärdsprogram, jordbrukare. De berörs eftersom de verkar och brukar landskapet eller utför restaureringsåtgärder aktivt för vilka de möjligtvis söker miljöstöd.

Konsekvenser för Staten

I första steget föreslås ett utredningsförslag och då berör det myndigheterna som genomför utredningen. Om författningsändringar går igenom innebär det lättnader kopplat till återbeskogningsplikten likt brynmiljöförslaget i artikel 12.

Konsekvensanalysen kommer likna den analys som gjorts av miljömålsberedningen för brynmiljöförslaget (hänvisas till i texten för artikel 12) och påverka på ett liknande sätt men troligtvis är arealerna mindre (men det får utredningen utvisa i så fall).

En anslagshöjning på 1,5 miljoner för Skogsstyrelsen motsvarande en årsarbetskraft bedöms behövas för utredningsförslaget och ytterligare en årsarbetskraft på 1,5 miljoner kronor fördelat på övriga myndigheter i samverkan. Totalt kostar förslaget 3 miljoner kronor som en engångskostnad. Utredningen föreslås att pågå under ett år, 2027.

Konsekvenser för kommuner och regioner

Kan påverka kommuner som äger skog och som brukar den aktivt med trakthyggesbruk eller varianter av hyggesfritt skogsbruk där öppna ytor som återplanteras tas upp (exempelvis schackrutehuggning).

Konsekvenser för företag och enskilda skogsägare

Förslaget är frivilligt och företag och enskilda skogsägare som väljer att gynna miljöer för den biologiska mångfalden ser ett värde i sitt val antingen av ekonomiska (höjer värdet för vissa platser, turism, biokrediter etc) eller andra indirekta värden som ett vackrare landskap. Förslaget kan leda till ett framtida produktionsbortfall av virke (sågtimmer, massaved och brännved) på lång sikt. Storleken av ett sådant produktionsbortfall beror på flera faktorer som markägarens planer för återbeskogning när plikten tas bort och framtida virkespriser och är svår att bedöma och behöver utredas. På kort sikt är återbeskogning en utgift och kostnad för markägaren som hen slipper vid slopad avskogningsplikt.

Andra gynnsamma effekter för markägaren av välutvecklade luckor och bryn i skogslandskapet kan vara att de bidrar till att minska stormskador och granbarksborreangrepp samt att viltbete på skogsplantor i omgivande landskap kan minska.

Konsekvenser för andra enskilda

Övriga konsekvenser

När den skogliga biomassan minskar blir också kolinlagringen lägre.

Övrigt

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Sverige är utifrån förordningen skyldig att förbättra mångfalden av pollinatörer och minskningen av pollinatörer nationellt. Myndigheterna bedömer att förslaget inte går utöver skyldigheterna som följer av Sveriges anslutning till EU.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Vid uppföljning av trenden för pollinatörer i övervakningen som ska sjösättas kan det möjligtvis gå att säga något om åtgärden gett effekt. Forskning bör fortsätta att riktas mot att undersöka hur hyggen och öppen mark dynamiskt påverkar pollinatörer och andra öppenmarksarter för att bättre kunskap erhålls.

Rådgivning och uppdrag om restaurering av öppna småbiotoper och glesa brukade skogar där livsmiljöer för pollinatörer finns

Myndigheterna föreslår ett rådgivningspaket om pollinatörer i skog som administreras av Skogsstyrelsen och att ett nytt regeringsuppdrag sjösätts för att utveckla styrmedel som gynnar vilda pollinatörer i skog.

Motiv: Idag är många skogar ensartade och täta. Det blir mörka miljöer där solen inte når ner till backen och därmed påverkas många insekter och växter som behöver solinstrålning negativt. Vi har fått ett mörkare skogslandskap över tid där pollinatörer inte trivs.

Myndigheterna föreslår att Skogsstyrelsen ges i uppdrag att utveckla ett rådgivningspaket riktat mot privata markägare, större och mindre skogsbolag, markägarorganisationer och kommuner som äger skogsmark. för att gynna vilda pollinatörer i skog. Myndigheterna föreslår också att ge Skogsstyrelsen ett nytt regeringsuppdrag för att utveckla styrmedel som gynnar vilda pollinatörer i skog.

Syftet är att:

- Öka arealen av livsmiljöer för vilda pollinatörer i den brukade skogen genom restaurering av mosaiker av andra livsmiljöer än skog (exempelvis genom skogsbete eller att skapa och upprätthålla gläntor/små skogsängar).
- Restaurering i detta hänseende kan även handla om ett ökat användande av hyggesfria eller traditionella (tex. skottskogsbruk) skogsbruksmetoder.
- Gynna solbelyst död ved och öka / ta hänsyn till blomrikedomen i närliggande skog, skogskanter och öppen mark.
- Öka blomrikedomen och framförallt den solbelysta döda veden i skogen.
- Restaurera miljöer med blommande träd och buskar på skogsmark och därmed öka inslaget av blommande träd och buskar i brynmiljöer och blandskogar.

Rådgivningspaketet inkluderar fältträffar över hela Sverige på olika distrikt där samma modell som använts i Grip-On-Life, Conservation standards, används som

samrådsmodell. Vi kan lära av hur framgångsrikt det projektet har varit. Olika markägare och andra aktörer i ett landskap jobbar utifrån den här processmodellen och stegvis växer pollinatörsvänliga skogar fram i landskapet utan att det kommer att få några stora negativa konsekvenser för skogsbruk eller jordbruk. Åtgärdsförslaget bedöms leda till att värdefulla ekosystemtjänster gynnas, för både blommande växter i skogen och bärande fruktträd samt närliggande jordbruksmarker och trädgårdars fruktträd och andra växter beroende av pollinering.

Utformning: Förslaget är tänkt att administreras av Skogsstyrelsen genom rådgivningsenheten i samarbete med Skogsenheten. Det riktar sig till privata markägare, större och mindre skogsbolag, markägarorganisationer och kommuner som äger skogsmark. Det behövs även ett nytt regeringsuppdrag till Skogsstyrelsen för att utveckla nya styrmedel för att gynna vilda pollinatörer i skog.

Effekt: Effekten bedöms vara att pollinerande insekter såsom humlor, blomflugor, solitärbin, nattfjärilar och skalbaggar (exempelvis långhorningar) gynnas. De påverkas positivt av att det bibehålls och dynamiskt öppnas upp öppna småbiotoper och samtidigt att glesare skogar bibehålls med inslag av örter i annars täta produktionsbestånd. Det är även viktigt att beakta vedinsekter varav några är utmärkta pollinatörer. Solbelyst död ved bör bevaras solbelyst och röjas upp runt vid nyplantering och vid hyggesfritt skogsbruk.

Särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Det finns stora behov av informationsinsatser för att gynna pollinatörer i skog eftersom det inte traditionellt är en artgrupp som brukar belysas när det gäller skogliga naturvårdsarter. Det pågår flera forskningsprojekt i Sverige som undersöker och utvecklar ny kunskap om pollinatörer i skog. Denna kunskap behöver omsättas i praktik och därför är det lämpligt att Skogsstyrelsen ges dels ett nytt regeringsuppdrag för att ta fram nya styrmedel för vilda pollinatörer i skog och ett rådgivningsuppdrag att ta fram och föra ut nytt informationsmaterial till olika markägare och allmänhet.

Konsekvenser Rådgivning och uppdrag om restaurering av öppna småbiotoper och glesa brukade skogar där livsmiljöer för pollinatörer finns

Pollinatörsrikedomen i skog kommer att gynnas av detta förslag och eftersom övervakningen av pollinatörer som antagits kommer att innebära att många övervakningsrutor läggs på skogsmark så kan detta förslag ge positiv inverkan på det pollinatörsindex som är under framtagande. Bedömningen är att konsekvenserna ekonomiskt beräknas vara relativt små och nyttan stor för en artgrupp som inte hanteras traditionellt när den skogliga biologiska mångfalden mäts. Mångfalden i öppna miljöer brukar traditionellt knytas till gräsmarker.

Konsekvenser för Staten

Skogsstyrelsen ges 1,5 miljoner under 2027 motsvarande att tre personer lägger ca 33% av sin arbetstid för att utveckla ett nytt rådgivningspaket riktat mot vilda pollinatörer i skog. Även en anslagshöjning på 1,5 miljoner motsvarande en årsarbetskraft för att bemanna ett nytt regeringsuppdrag för att utveckla styrmedel som gynnar vilda pollinatörer i skog bedöms behövas.

Konsekvenserna är kopplade till en anslagshöjning för Skogsstyrelsen att hantera rådgivningspaketet och att bemanna det nya regeringsuppdraget. Totalt bedöms alltså 3 miljoner kronor behövas som en engångssumma under 2027.

När rådgivningspaketet är utformat behöver det löpa på 2028–2030. Det bedöms att 9 personer per år lägger ca 11% av sin arbetstid på att anordna fältträffar och det motsvarar en löpande kostnad på 1,5 miljoner kronor per år och 4,5 miljoner kronor till 2030.

Konsekvenser för kommuner och regioner

Många kommuner sköter sina skogar för turismen och kommuninnevånarna. De vill gärna använda hyggesfria alternativ men bibehålla glesheten och att stigar, grillplatser och andra omtyckta är underhållna. Här går det även att jobba med blomrikedom, öppna upp sandblottor och andra pollinatörsfrämjande åtgärder samt försöka att skogen är präglad av solinstrålning och öppna småbiotoper samt död ved lämnas i solbelysta lägen som faunadepåer exempelvis.

Konsekvenser för företag

Skogsföretag kan i många fall fortsätta bedriva sitt skogsbruk utan större ekonomiskt dyra insatser och samtidigt gynna vilda pollinatörer genom rätt åtgärd på rätt plats i den brukade skogen. Även större restaureringsprojekt för pollinatörer till följd av rådgivning och samverkan påverkas positivt av ett nytt rådgivningspaket som är mer riktat mot den brukade skogen.

Konsekvenser för andra enskilda

Det kan vara positivt med fler pollinatörer för enskilda personer som har fruktträd och andra bärande växter och träd som behöver pollinering i skogs-öppenmarksbygder där skogarna har blivit mörkare genom dagens skogsbruk och ungskogsbestånd. Här går det öka pollinatörsrikedomen genom åtgärder i skogarna och då kan effekten även trilla över och bli positiv för enskilda personer.

Övriga konsekvenser

Brukade, glesa ungskogar (och äldre skogar) som mer är pollinatörsvänliga har med största sannolikhet högre biologisk mångfald av insekter knutna till solbelysta miljöer vilket också kan vara viktigt i klimatanpassningsarbetet. De skogarna har sannolikt en större rikedom av träd och andra växter samt en större motståndskraft mot skadeinsekter då det är många fiender till skadeinsekterna som gynnas av en varierad skog. Livsmedelsförsörjning kan påverkas positivt i form av förbättrad pollinering av frukt- och bär.

Övrigt

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget överensstämmer med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Effekten av rådgivning om vilda pollinatörer i skog kan utvärderas successivt genom att redovisa genomförda rådgivningsinsatser och att områden där positiv förändring för pollinatörer genom samverkan i landskapet lyfts fram. Det nya regeringsuppdraget lyfter fram nya styrmedel som saknas idag och som är lätta för olika aktörer i samhället att söka. Den kommande europeiska övervakningen av pollinatörer kommer att övervaka vanlig skogsmark i stor utsträckning på grund av det föreslagna utlägget av övervakningsytor. Detta åtgärdsförslag bidrar direkt till att Sverige kan få en ökning av skogslevande pollinatörer i brukad skog.

Förstärk ideellt arbete med pollinatörer och utred en gemensam plattform för medborgarforskning och ideellt arbete med fokus på pollinatörer

Myndigheterna föreslår att regeringen förstärker ideellt arbete med pollinatörer i Sverige och att Naturvårdsverket tillsammans med Jordbruksverket, Boverket, Trafikverket och Skogsstyrelsen utreder och föreslår hur en gemensam plattform för medborgarforskning och ideellt arbete med fokus på pollinatörer kan införas och utvecklas.

Ideellt arbete med pollinatörer i Sverige genomförs genom aktiviteter i olika former, såsom information, kampanjer, kunskapssammanställningar, rådgivning, samordning av åtgärdsinsatser via ideella organisationer – Pollinera Sverige⁶², Naturskyddsföreningen⁶³, WWF⁶⁴ med flera. Aktiviteterna har framförallt allmänheten som målgrupp men underlag och information kan användas inom många andra områden, exempelvis inom förvaltning av blomrika miljöer som görs av kommuner i urbana miljöer⁶⁵.

Medborgarforskning har en lång tradition i Sverige och vad gäller medborgardata och koppling till biologisk mångfald och pollinatörer sker den framförallt i form av frivilligbaserad övervakning av arter och naturtyper av naturvårdsintresse⁶⁶.

⁶² [Pollinera Sverige - folkbildar om biologisk mångfald](#) hämtat 2025-12-12

⁶³ [Rädda bina: Så engagerar du dig - Naturskyddsföreningen](#), hämtat 2025-12-12

⁶⁴ [Pollinera - Biologisk mångfald med pollinatörer](#), hämtat 2025-12-12

⁶⁵ Naturskyddsföreningen 2024. Hur arbetar Sveriges kommuner för att gynna blomrika vägar? Undersökning, rapport. [kommunenkat-blomrika-vagar-2024.pdf](#), hämtat 2025-12-12

⁶⁶ Bina, P., Coulson, S. & Jönsson, M. 2021. Medborgarforskning och biologisk mångfald. In: Tunón, H. & Sandell, K. (red.) 2021. Biologisk mångfald, naturnyttor, ekosystemtjänster. Svenska perspektiv på livsviktiga framtidsfrågor. CBM:s skriftserie 121, SLU Centrum för biologisk mångfald, Uppsala & Naturvårdsverket, Stockholm.

Medborgardata används här exempelvis som beslutsunderlag för naturvårdsärenden på länsstyrelser, Skogsstyrelsedistrikt och kommuner, av olika parter i miljödomstolarna, samt av konsulter inom miljökonsekvensbeskrivningar vid exploateringsärenden. Vidare används medborgarnas artobservationer vid bedömningen av bevarandestatus för arter och naturtyper som täcks av EU:s art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet och för framtagande av den svenska rödlistan. Några exempel på medborgarforskningsprojekt med koppling till pollinatörer är Artportalen⁶⁷, Flora- och Faunaväxteriet^{68 69}, Insect Biome Atlas⁷⁰ och Svenska fenologinätverket med Naturens kalender⁷¹.

Medborgarforskning pekas ut av kommissionen som ett viktigt strategiskt område för framtida forskning⁷² och ”mobilisera och involvera medborgarna” är en huvudrekommendation och nyckelåtgärd för att maximera effekten av framtida forsknings- och innovationsprogram inom EU⁷³. Kommissionen pekar ut medborgarforskning och allmänhetens deltagande, ökad medvetenhet hos allmänheten om minskningen av pollinatörer och ökat engagemang av allmänheten i restaureringsåtgärder som en av prioriterade åtgärder inom det reviderade EU-initiativet om pollinatörer⁷⁴ och enligt förordningen ska medlemsstaterna främja medborgarforskning vid insamlingen av övervakningsdata. Kommissionen lyfter också ökat deltagande av ungdomar.

Insatser för att öka artrikedomen och populationer av pollinatörer och medborgarforskning är väldigt bra sätt för hur allmänheten brett kan engageras i bevarande av pollinatörer och biologisk mångfald. Det finns stor potential att i mycket större utsträckning rikta insatser mot stora företag som jobbar med och säljer trädgårdsväxter, utveckla kampanjer för allmänheten, involvera skolor, arbeta med vägledningar kring pollinatörsvänliga växter vid vägarbeten med mera.

Ideellt arbete med pollinatörer behöver stärkas och utvecklas så att fler breda insatser kan genomföras och samtidigt behöver det skapas ett forum i form av en gemensam plattform där lämpliga insatser kan diskuteras mellan myndigheter, ideella organisationer, företag, forskare med flera. I dagsläget är information och

⁶⁷ [Välkommen till Artportalen](#), hämtat 2025-12-12

⁶⁸ [Floraväxterna - Svenska Botaniska Föreningen](#),

⁶⁹ [Om Faunaväxteri – Sveriges entomologiska förening](#), hämtat 2025-12-12

⁷⁰ [About | Insect Biome Atlas](#), hämtat 2025-12-12

⁷¹ [Vårtecken, hösttecken & sommartecken – www.naturenskalender.se – Följ naturens kalender](#), hämtat 2025-12-12

⁷² Open innovation, open science, open to the world. A vision for Europe. European Commission, Directorate-General for Research and Innovation, 2016.

⁷³ LAB – FAB – APP - Investing in the European future we want. High Level Group, European Commission, Directorate-General for Research and Innovation, 2017. [LAB – FAB – APP - Publications Office of the EU](#), hämtat 2025-12-12

⁷⁴ European Commission, Directorate-General for Environment 2023. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final, s. 19

underlag utspridda på olika platser och organisationer och det behövs en gemensam plattform som ger allmänheten en ingång och kanal med rätt rekommendationer, länkar, underlag, råd och tips. Myndigheterna föreslår ökat bidrag till ideella organisationer för att skapa ökat incitament för ideellt arbete med vilda pollinatörer och att myndigheter utreder och föreslår hur en gemensam plattform för medborgarforskning och ideellt arbete med fokus på pollinatörer kan införas och utvecklas. Utredningen bör vara klar till 2030 och syfta till att ta fram ett förslag som är skalbart över tid.

Konsekvenser av Inför incitament för pollinatörsvänlig vägkantsskötsel:

Konsekvenser för Staten

Förslaget innebär en kostnad för staten för att ideella organisationer kan söka bidrag för projekt och kampanjer för ideellt arbete med pollinatörer, uppskattningsvis genom ökat anslag till bidrag för ideella organisationer och särskilt bidrag för ideellt arbete med pollinatörer, uppskattningsvis 5 miljoner kronor per år. Utredningen om en gemensam plattform för medborgarforskning och ideellt arbete med fokus på pollinatörer kräver uppskattningsvis en årsarbetskraft (1,5 miljon kronor) fördelat på fem myndigheter (0,2 årsarbetskraft på varje myndighet – Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Boverket, Trafikverket och Skogsstyrelsen). Beroende på vad utredningen visar kan kostnader för att driva plattformen tillkomma.

Konsekvenser för kommuner och regioner:

Förslaget bedöms inte förändra befogenheter eller skyldigheter för kommuner och regioner. Förslaget bedöms ge positiva konsekvenser i form av stärkta möjligheter att genomföra bättre insatser och optimerad skötsel.

Konsekvenser för företag

Beroende på utredningens utfall kan företag få stärkta möjligheter att genomföra bättre insatser och optimerad skötsel.

Konsekvenser för andra enskilda

Förslaget bedöms ge positiva konsekvenser i form av stärkta möjligheter att genomföra bättre insatser och optimerad skötsel.

Övriga konsekvenser

Förslaget förväntas inte ge några övriga konsekvenser.

Övrigt

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget överensstämmer med åtgärder som framgår från förordningen och med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Kommissionen hänvisar i förordningen till Översyn av EU-initiativet om pollinatörer, En ny giv för pollinatörer och de fastställda åtgärder som medlemsstater ska vidta för att vända den negativa utvecklingen för pollinatörer

senast 2030. Förslaget överensstämmer med Prioritering III: Att öka medvetenheten, engagera samhället i stort och främja samarbete mellan prioriterade åtgärder⁷⁵.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Vid uppföljning av trenden för pollinatörer i övervakningen kan det möjligtvis gå att säga något om åtgärden gett effekt. Forskning bör involveras och riktas mot att till exempel forskningsprojekt kan undersöka kopplingen mellan olika insatser och trender för populationer av pollinatörer.

6.8.4 Sammanfattande bedömning för Pollinatörer

För att vända minskningen av populationerna av pollinatörer krävs omfattande insatser i och mellan ekosystem. Generella åtgärder som att utveckla förvaltning av artrika infrastrukturmiljöer och vägkantsskötsel, införa riskbedömning av honungsbiobdling och miljöövervakning av växtskyddsmedelsexponering, satsningar på forskning och rådgivning samt åtgärder för sällsynta arter som förstärkt satsning på åtgärdsprogram för hotade arter är avgörande för att arbetet med att gynna pollinatörer ska lyckas.

Därtill krävs det betydande riktade insatser i framför allt jordbruks- och skogsekosystem. Ett landskapsperspektiv där rätt insats på rätt plats prioriteras ger samhällsekonomiskt försvarbara åtgärder. Planeringsunderlag som möjliggör multifunktionella åtgärder behöver tas fram. Många åtgärds- och styrmedelsförslag i andra ekosystem bidrar till målen att förbättra mångfalden av pollinatörer, vända populationstrenden och så småningom skapa en positiv trend.

För att nå målen föreslås nio åtgärder som är särskilt riktade mot att gynna pollinatörer. Ytterligare 54 förslag på åtgärder som gynnar pollinatörer är utredda inom jordbruks-, skogsekosystem, sötvattenmiljöer, våtmarker och urbana ekosystem, se nedan och tabell 6.8.1. Totalt 63 åtgärdsförslag som samtliga bidrar till att förbättra mångfalden och vända minskning av populationer till 2030 (Art 10.1).

Tabell 6.8.1 Sammanställning av antal åtgärdsförslag för pollinatörer som är utredda inom pollinatörer, ekosystemövergripande åtgärder jordbruksekosystem, skogsekosystem, sötvattenmiljöer, våtmarker och urbana ekosystem.

Ekosystem och artikel	Antal åtgärdsförslag
Pollinatörsspecifika åtgärder	
Pollinatörer (Artikel 10)	9
Åtgärder för pollinatörer i andra ekosystem	

⁷⁵ European Commission, Directorate-General for Environment (2023). COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Revision of the EU Pollinators Initiative A new deal for pollinators. COM/2023/35 final, s. 19.

Ekosystemövergripande åtgärder och styrmedel	3
Jordbruksekosystem (Artikel 4 och 11)	31
Skogsekosystem (Artikel 4 och 12)	4
Sötvattensmiljöer inklusive svämplan (Art. 4 och 9)	8
Våtmarker (Artikel 4)	4
Urbana ekosystem (Artikel 8)	4
Totalt	63

Hur dessa förslag bidrar till att uppnå ökande trend av pollinatörspopulationer efter 2030 återstår att se. Flera av åtgärdsförslagen är förslag på utredningar som krävs för att ta fram skarpa förslag och därmed kan deras effekt ses först efter 2030. Vidare är tillfredställande nivåer för pollinatörer inte fastställda utan kommissionen kommer att genom genomförandeakter upprätta den vägledande ramen för dessa senast 2028⁷⁶.

Åtgärder som gynnar pollinatörer som föreslås i detta avsnitt

- Utveckla strategisk samverkan inom förvaltning av artrika infrastrukturmiljöer och utred rapportering som OECM.
- Inför incitament för pollinatörsvänlig vägkantsskötsel.
- Utred, utveckla och inför en riskbedömning av honungsbiobdling.
- Öka mängden födo- och boplatser resurser för pollinatörer i urbana ekosystem genom anpassad skötsel av livsmiljöer.
- Miljöövervakning av växtskyddsmedelsexponering för pollinatörer.
- Inför nya och förstärk befintliga åtgärdsprogram för pollinatörer.
- Utredda slopad återbeskogningsplikt på skogsmark för vilda pollinatörer.
- Rådgivning och uppdrag om restaurering av öppna småbiotoper och glesa brukade skogar där livsmiljöer för pollinatörer finns.
- Förstärk ideellt arbete med pollinatörer och utred en gemensam plattform för medborgarforskning och ideellt arbete med fokus på pollinatörer.

Åtgärder för pollinatörer som beskrivs i andra ekosystem och avsnitt

Ekosystemövergripande åtgärder och styrmedel

- Utred mer flexibelt skydd samt ersättningsformer för öppen mark, vattenmiljöer och livsmiljöer under succession
- Förstärk och utöka Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper, terrestra miljöer, resurser centrala myndigheter

⁷⁶ European Commission: Directorate-General for Environment 2024. *Regulation (EU) 2024/1991 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2024 on nature restoration and amending Regulation (EU) 2022/869 (Text with EEA relevance)*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj>. Art 20.10.

- Stärk och utveckla arbetet mot invasiva främmande arter

Jordbruksekosystem (Artikel 4 och 11)

Åtgärder och styrmedel som rör målsättningar i både artikel 4 och 11:

Jordbruk ska finnas i hela landet

- Bromsa nedläggningen av jordbruksmark
- Beakta naturrestaureringsförordningen i pågående arbete med generationsskifte i lantbruket
- Inför ett statligt subventionerat avbytarsystem till djurgårdar som håller betesdjur inom svenskt lantbruk

Tillgodose behovet av förbättrade kunskapsunderlag som verktyg i genomförandet av Naturrestaureringsförordningen

- Säkerställ vetenskapligt baserad nationell inventering av tillståndet i livsmiljötyper i gruppen Gräsmarker och andra betespräglade miljöer
- Utred hur nationella planerings- och uppföljningsunderlag kan förbättras med avseende på restaureringspotential och -behov.
- Standardisera arbetet med regionala värdetrakter i odlingslandskapet för att förstärka regionala handlingsplaner för grön infrastruktur
- Förstärk forskning om naturrestaurering i kombination med livsmedelsproduktion, affärsmodeller och diversifiering av inkomst

Möjliggörande lagstiftning

- Genomför en översyn av generellt biotopskydd utifrån nyskapade biotoper
- Daglig tillsyn och virtuella stängsel – undersöka hur digitala verktyg kan möjliggöra tillsyn

Åtgärder och styrmedel som rör målsättningar i artikel 11:

Öka den strukturella variationen av livsmiljöer i odlingslandskapet

- Stimulera skötsel av befintliga småbiotoper
- Förläng och förstärk satsningen på nya blommande ytor och andra småbiotoper i slättlandskap
- Premiera små och svårbrukade fält i slättbygd

Förbättra åkerns kvalitet för biologisk mångfald

Förslag på åtgärder, vall och träda:

- Senarelagd vallskörd och anpassad vallskötsel för att gynna markhäckande fåglar och pollinerande insekter.
- Ängsvallar och igenväxande artrika åkrar
- Öka arealen träda som gynnar odlingslandskapets arter som är beroende av relativt ostörda livsmiljöer

Förslag på åtgärder, i öppen växtodling:

- Öka andelen ekologisk produktion i slättbygden

- Inför ett nationellt mål för andelen ekologiskt brukad jordbruksmark
- Öka förekomsten av pollinatörs- och mångfaldsvänlig växtodling
- Satsning på ny teknik som gynnar biologisk mångfald

Minskade risker med växtskyddsmedelsanvändning

- Nationell satsning på växtskyddsmetoder och att avancera användningen av integrerat växtskydd (IPM)

Fler våta miljöer i odlingslandskapet

- Genomför en översyn av stöden för restaurering, anläggning och skötsel av våtmarker
- Inför ett nytt anslag för finansiering av restaurering och anläggande av våtmarker, inklusive återvätning
- Förenkla regler kring restaurering och anläggning av våtmark

Åtgärder och styrmedel som rör målsättningar i artikel 4:

Anpassa och utveckla ersättningar och villkor för att gynna bete och slätter

- Justera ersättningsnivån för skötsel av betesmarker och slätterängar
- Förenkla skötselvillkoren i ersättning betesmarker och slätterängar
- Utveckla och utöka komplement/åtgärder till ersättningar för betesmarker och slätterängar
- Utöka incitamenten att nyttja betesfria år för att hävda större arealer
- Utvidga definitionen på markklassen skogsbete så att fler marker ger rätt till ersättning
- Ersättningar som stimulerar fler betande djur – nötkreaturstöd och djurvälståndersättningar
- Investeringsstöd för betande djur och slätterängar
- Kompetensutveckling och rådgivning kring jordbruksekosystem

Skogsekosystem (Artikel 4 och 12)

- Avskaffad återbeskogningsplikt på skogsmark i en övergångszon om 15 meter mellan jordbruksmark och skog (brynmiljöer i SOU 2025:21). Restaurera brynmiljöer i skog och på jordbruksmark, från SOU 2025:21: Återbeskogningsplikten avskaffas i en övergångszon om 15 meter mellan jordbruksmark och skog, i syfte att gynna naturlig förnygring. Skogsstyrelsen ansåg att en sådan regellättnad skulle underlätta för den markägare som vill utveckla biologiskt värdefulla bryn och därmed främja andra ekosystemtjänster”. Brynmiljöer mellan skogs- och jordbruksmark innehåller ofta en variation av blommande buskar och träd, har ett gynnsamt mikroklimat och gynnar pollinatörer från såväl skogs- till jordbruksmiljöer.
- Rådgivning och ekonomiska stöd för att bevara och skapa död ved av hög kvalitet: Förslag om rådgivning och ekonomiska stöd för att skapa

tillräckligt mycket död ved av olika kvalitéer för arterna i artikel 4 som är beroende av död ved och de fåglar som är knutna till död ved i indikatorn *index för vanliga skogsfåglar* i artikel 12. Under övriga konsekvenser står: Solbelyst död ved kan även påverka vissa pollinatörer som utvecklas i död ved positivt (artikel 10 i förordningen).

- Restaurera betespräglade skogar: Åtgärden omfattar ett flertal livsmiljötyper med en ekologi som helt eller delvis gynnas av bete. Under övriga konsekvenser står: Förslaget kan även ge positiv effekt på de skogliga pollinatörer som rör sig i glesa, hävdpräglade skogar (artikel 10 i förordningen).

Sötvattensmiljöer inklusive svämplan (Artikel 4 och 9)

Generellt åtgärder som bevarar och skapar brynmiljöer och kantzoner utmed vattendrag. Dessa domineras ofta av lövträd och utgör solbelysta miljöer med inslag av död ved som skapas genom periodvis översvämning respektive erosion av is och på så sätt ökar arealen av livsmiljöer för vilda pollinatörer. Även åtgärder som bevarar fuktig mark och småvatten är viktiga. Genom att nyskapa våtmarker och bevara befintlig fuktig mark och småvatten kan man gynna exempelvis blomflugornas larver och på så sätt öka andelen av dessa betydelsefulla pollinatörer.

Exempel på åtgärder som gynnar pollinatörer från avsnittet Sötvattensmiljöer inklusive svämplan:

- Hydromorfologiska åtgärder för svämplan med mål att återställa naturliga funktionen
- Stärka och utveckla arbetet mot akvatiska invasiva främmande arter
- Se över hur naturliga funktionen hos svämplan kan hanteras inom kommunal planering. Anpassad skötsel av markavvattningsanläggningar i jordbruket.
- Förbättra vattenhushållande förmågan i landskapet
- Kunskapshöjande insatser för stärkt restaurering

Våtmarker (Artikel 4)

Exempel på åtgärder som gynnar pollinatörer från avsnittet Våtmarker:

- Hydrologisk restaurering.
- Röjning.
- Återetablera våtmarker

Urbana ekosystem (Artikel 8)

Generellt åtgärder i form av anpassad skötsel för grönytor:

- Vägledning för att stärka urbana ekosystem i fysisk planering inklusive vägledning om gröna verktyg.
- Kunskapspaket om gröna värden och gröna lösningar

- Vägledning till kommunerna om möjligheter att differentiera VA-taxan för att premiera grönytor
- Utredda och ta fram förslag till uppföljningssystem för grönytor och trädkröntäckning

Uppnå ökande trend av populationer av pollinatörer efter 2030

Flera av förslagen som föreslås till 2030 handlar om utredningar och rådgivning. En del av åtgärdernas effekter på trenden för pollinatörerna kommer att komma efter 2030. Då kommer det även bli uppenbart om de föreslagna åtgärderna räcker eller om åtgärderna behöver stärkas upp och kompletteras. Det kommer även vara tydligare efter 2030 vilken tillfredsställande nivå som gäller.

Förutom att det behövs åtgärder som stärker och kompletterar landskapets resurser för pollinatörer krävs också ett landskapsperspektiv som knyter ihop resurser och livsmiljöer och möjliggör spridning. Landskapets konnektivitet och den gröna infrastrukturen behöver förbättras. Bland förslagen som tagits fram i artikel 11 och 12 finns flera åtgärder som stimulerar grön infrastruktur och stärker landskapsperspektivet även för pollinatörer.

Sammantaget alla befintliga och planerade åtgärder och styrmedel här och i andra ekosystem uppskattas att bidra till att förbättra mångfalden och vända minskningen av populationer av pollinatörer till 2030.

Åtgärdernas effekt bedöms framför allt vara beroende av vad som sker i jord- och skogslandskapet samt i urbana miljöer och i vilken grad klimatförändringar kommer att påverka dem. Om utvecklingen fortsätter som nu kommer de insatser som pågår att ha en viss lokal positiv påverkan på populationer av flera pollinatörsarter.

Klimatförändringar förväntas påverka pollinatörsamhällenas artsammansättning, de ger redan idag mätbara effekter på pollinatörernas fenologi (periodiska företeelser i växt- och djurriket) vilket kommer att ge upphov till störningar i sambanden mellan växt- och djurrikens olika årligt återkommande faser. Spridningsbegränsade pollinatörer förväntas påverkas negativt och vissa generalister positivt. Överlag bidrar förhöjda temperaturer och förändrade vintrar tillsammans med andra påverkansfaktorer såsom habitatförlust och pesticidanvändning till att förändra artsammansättningen av pollinatörer mot att gynna generalister som klarar av en snabb anpassning och påverka specialistarter negativt.

Sammanfatta konsekvenser av förslagen för pollinatörer

Totala kostnader för de nio pollineringspecifika förslagen bedöms uppgå till 95,25 miljoner kronor under 2027 och 90,75 miljoner kronor per år från 2028 fram till 2030, inklusive ÅGP, se tabell 6.8.2. Kostnaden 70 miljoner kronor för åtgärdsförslaget *Inför nya och förstärkt befintliga åtgärdsprogram för pollinatörer* ingår också i den totala kostnaden för ÅGP under Ekosystemövergripande åtgärder / Arter, utan denna post blir den totala kostnaden för de åtta pollineringspecifika

förslagen 25,25 miljoner kronor under 2027 och 20,75 miljoner kronor per år mellan 2028–2030.

Tabell 6.8.2. Sammanfattning av bedömda kostnader och bedömning av konsekvenser för de åtta pollinerings specifika förslagen.

Förklaring för kostnader: 0 = bedöms inte innebära utgifter, 0+ = kan innebära ökade förvaltningsutgifter men är frivilliga.

*Kostnaden 70,25 miljoner kronor ingår även i den totala kostnaden för ÅGP, se under avsnitt Ekosystemövergripande åtgärder / Arter. **Kostnad för 2027. ***Kostnad per år mellan 2028–2030.

Förklaring för konsekvenser: grön cell = kan innebära positiva konsekvenser, orange cell = kan innebära negativa konsekvenser, blå cell = kan innebära både negativa och positiva konsekvenser.

Åtgärd	Bedömning av kostnader (miljoner kronor) och konsekvenser (färger)				
	Staten	Kommuner regioner	Företag	Enskilda	Övriga
Utveckla strategisk samverkan inom förvaltning av artrika infrastrukturmiljöer och utred rapportering som OECM	2,5	0+	0+	0	0
Inför incitament för pollinatörsvänlig vägkantsskötsel	3,75	0	0	0	0
Utred, utveckla och inför en riskbedömning av honungsbiobdling	3	0	0	0	0
Öka mängden födo- och boplatser resurser för pollinatörer i urbana ekosystem genom anpassad skötsel av livsmiljöer	1,5	0+	0	0	0
Miljöövervakning av växtskyddsmedelsexponering för pollinatörer	2	0	0	0	0
Inför nya och förstärk befintliga åtgärdsprogram för pollinatörer	70*	0+	0+	0+	0
Utreda slopad återbeskningsplikt på skogsmark för vilda pollinatörer	3**	0	0	0	0
Rådgivning och uppdrag om restaurering av öppna småbiotoper och glesa brukade skogar där livsmiljöer för pollinatörer finns	3** / 1,5***	0	0	0	0
Förstärk ideellt arbete med pollinatörer och utred en gemensam plattform för medborgarforskning och ideellt arbete med fokus på pollinatörer	6,5	0	0	0	0
Summa kostnader	95,25** / 90,75***	0+	0+	0+	0
Summa kostnader utan ÅGP*	25,25** / 20,75***	0+	0+	0+	0

Det är framför allt staten som bedöms få utgifter inom samtliga förslag på åtgärder. Vissa åtgärder bedöms kunna innebära ökade förvaltningsutgifter för kommuner, företag och enskilda. Det flesta förslagen bedöms kunna innebära positiva konsekvenser för aktörerna, se tabell 6.8.2. Samtliga förslag är nya åtgärder förutom *Inför nya och förstärk befintliga åtgärdsprogram för pollinatörer* som är

pågående och ny åtgärd är den delen som omfattar förstärkning av ÅGP och införandet av nya åtgärdsprogram.

Konsekvenserna förväntas bli positiva för staten då förslagen får effekten av att fler åtgärder genomförs och förslagen ger även bättre kunskap om lämpliga åtgärder som överensstämmer med mål och krav som framgår från förordningen om pollinatörer.

För kommuner och regioner bedöms förslagen överlag inte innebära ökade kostnader (se tabell 6.8.2) eller förändra befogenheter och skyldigheter. För enstaka åtgärder bedöms förslagen kunna innebära ökade förvaltningsutgifter, framförallt för eventuella restaureringsåtgärder och skötsel som gynnar pollinatörer, vidare för samverkan, administration, planering, samordning. Samtliga åtgärder är dock frivilliga. Konsekvenserna av föreslagna åtgärder förväntas bli överlag positiva i form av ökad kunskap och ökad biologisk mångfald i urbana miljöer.

För företag och andra enskilda bedöms förslagen i de flesta fall inte innebära ökade kostnader, se tabell 6.8.2. För enstaka åtgärder bedöms förslagen kunna innebära ökade förvaltningsutgifter, framför allt för eventuella restaureringsåtgärder och skötsel som gynnar pollinatörer, vidare för samverkan, administration, planering, samordning, samtliga är dock frivilliga. Några föreslagna åtgärder kan innebära negativa konsekvenser då pågående markanvändning inom skogsbruk och jordbruk behöver anpassas till artspecifika åtgärder, skötsel kan leda till produktionsbortfall av virke (sågtimmer, massaved och brännved) på lång sikt eller att biodlingsföretagare och hobbybiodlare påverkas av var honungsbisamhällen får placeras i vissa perioder. De flesta föreslagna åtgärder bedöms ge positiva konsekvenser i form av stärkta möjligheter för företag att genomföra optimerad skötsel och ökad kunskap via rådgivning. Vidare bedöms att förslagen kommer att innebära att företag, konsulter och enskilda involverade i planering, genomförande och uppföljning av artanpassade åtgärder förväntas få ökad möjlighet att bedriva lönsam verksamhet. En positiv effekt för markägare förväntas också vara att förekomst av sällsynta arter kan ge särskilda värden och därmed högre miljöersättning samt ökade ekosystemtjänster för enskilda personer som har fruktträd och andra bärande växter och träd som behöver pollinering ifall populationer av pollinatörer ökar.

Övriga konsekvenser:

Förslagen bedöms inte innebära några övriga kostnader, se tabell 6.8.2. I flera fall förväntas förslagen innebära positiva konsekvenser i form av ökade möjligheter att kunna involvera forskning i uppföljning av arter, restaureringsåtgärder, skötsel, artanpassad förvaltning, metodutveckling av övervakning och uppföljning, analyser och bedömningar av populationstrender och åtgärdseffekter som resulterar i evidensbaserade underlag till adaptiv förvaltning.

Alternativa lösningar som också övervägts för pollinatörer

Utred avgifter och skatter för växtskyddsmedel som är skadliga för pollinatörer.

- Förslaget har övervägts men inte föreslagits då det bedöms att det krävs förarbete innan en utredning tas fram. Åtgärden bör undersökas närmare under perioden fram till 2030 och kan eventuellt föreslås vid revidering av den nationella restaureringsplanen.